

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Första Kammaren. N:o 3.

Lördagen den 24 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades fem protokollsutdrag för den 23 och protokollet för den 17 Januari.

Herr Statsrådet *Vult von Steyern* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o) med förslag till förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund med flera dermed sammanhängande förordningar;

2:o) med förslag till vexellag samt till förordning om nya vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall;

3:o) angående lag om allmänna värnpligten;

4:o) om antagande af en lag angående flottan tillhöriga värnpligtiges tjänstgöringsskyldighet under fredstid;

5:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för Regementsläkaren vid Nerikes regemente Doktor Magnus Lagerlöf;

6:o) angående beviljande åt Wessman—Barkens jernvägsaktiebolag af tre års anstånd med föreskrifna kapitalafbetalningar å de bolaget förunnade låneunderstöd från Riksgäldskontoret; samt

7:o) i fråga om förändringar dels i taxeringen af guld- och silfverförsändelser, som genom postverket befordras, dels ock i postverkets ansvarsskyldighet för oassurerade paket;

äfvensom Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse angående förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af Riksdagsordningen tillkommer en ledamot af Statsrådet.

Herr Talmannen emottog dessa handlingar med förklarande, att de Kongl. propositionerna skulle af Kammaren i grundlagsenlig ordning behandlas.

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.*

Föredrogs Kongl. Maj:ts den 19 Januari bordlagda nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

Friherre Klinckowström: Innan jag framställer de anmärkingar jag har ansett mig böra göra mot Kongl. Maj:ts nu föreliggande proposition, måste jag med tacksamhet erkänna de bemödanden, som af Kongl. Maj:ts regering blifvit gjorda för att bringa riksstatens debet och kredit att gå ihop. Dessa bemödanden, som, bland annat, gått ut på att taga vara på de öfverflödiga besparingarna å reservationsanslagen och att göra nödiga indragningar, der sådant kunnat egrum, äro, enligt mitt förmenande, förtjenta af landets tacksamhet. Dessa besparingar förekomma i synnerhet under fjerde, sjetten och sjunde hufvudtitlarna.

Men dessa åtgärder gifva mig förnyad anledning att — på sätt jag hade äran yttra mig vid sista riksdagen, då statsverkspropositionen var föremål för remiss inom denna Kammare — framhålla, att det blifver för Riksdagen omöjligt att verkställa en på rättvisa och billighet grundad statsreglering, förr än Riksdagen får kännedom om reservationsanslagens besparingar och förslagsanslagens brister. Detta kan icke ske på sätt man nu går till väga med vår riksstats redovisning inför allmänheten. Nu skola vi vid denna riksdag bestämma anslagen för 1881 års statsreglering och vi känna hvarken besparingar eller brister längre fram i tiden än genom 1877 års räkenskaper. Detta är påtagligen en oegentlighet, som både kan och bör rättas, och min öfvertygelse är, hvilket Kongl. Maj:ts proposition ock visar, att, om regeringen vill, så kunna approximativa siffror lemnas på dessa anslags besparingar eller brister, ty statsverkspropositionen innehåller för flera dylika anslag så beskaffade uppgifter.

Hvad nu beträffar de sätt, hvarpå regeringen ansett sig böra skaffa medel för att betäcka den brist, som uppstår vid statsregleringen för år 1881, kan jag icke dela åsigten om rättigheten af dessa åtgärder. De äro, såsom Herrarne alla känna, som tagit del af propositionen, af tvåfaldig art: den ena består i att ytterligare öka tullen på tobak och den andra att äfven för år 1881 låta den så kallade allmänna tilläggsbevillningen, som utgör en och en half million, fortgå. Tilläggsstullen på tobak, beräknad till 600,000 kronor, är så mycket mindre att förorda såsom en klok åtgärd, som vid sista riksdagen, såsom Herrarne känna, tobaken erhöi en ganska betydlig tillökning i tull, nemligen från 29 öre till 42 öre per skålpund oarbetsad tobak, blad och stjelk. Nu föreslår regeringen ytterligare ökad tull på blad och stjelk från 42 öre till 53,13 öre, per skålpund räknadt, och på andra slag af tobak från 50 öre till 63,76 öre per skålpund. Det är blott rörande artiklarna cigarrer och cigaretter som jag icke kan annat än med största glädje helsa den tillökning, som är föreslagen, och jag skulle önska, att den blefve ännu högre, nemligen två kronor per skålpund; ty cigarrer och cigaretter äro onödiga lyxartiklar och jag är sjelf ett lefvande bevis derpå, att man kan lefva dem förutan. Men dessa 600,000 kronor komme hufvudsakligen att tagas ur de fattiga och arbetande klasserna, och jag tror det vara en stor orättvisa mot dessa, till största delen, om icke samfäldt, politiskt rättslöse personer, att på detta sätt

år från år öka beskattningen på dem. Dessa klasser betala dessutom redan nu högst betydliga bidrag till de skatter, som utgå i landet, och dessa bidrag hafva på fruktansvärdt sätt ökat sig. Jag vill gifva Herrarne blott några få siffror för att visa, huru hårdt tryckta dessa politiskt rättslösa äro af beskattningen. År 1810 utgick från dessa klasser i skatt på de högst få artiklarne tobak, socker, kaffe och sirap 1,618,000 kronor; år 1860 hade denna beskattning för i fråga varande artiklar vuxit till 13,148,000 kronor; år 1870 till 20,592,000 kronor; år 1876 till 28,716,000 samt år 1879 till omkring 31,000,000 kronor — och nu vill man ändå lägga en ökad beskattning af 600,000 kronor hufvudsakligen på dessa klasser. Jag tror att missnöjet i landet bland dessa klasser derigenom skulle blifva allt för stort och, hvad mera är, allt för *berättigadt*, för att man icke borde vidtaga denna åtgärd.

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

Hvad den andra åtgärden beträffar, eller att öka allmänna bevillingen, så har redan den, som är beviljad för åren 1879 och 1880, väckt missnöje och man frågar med skäl hvad det är, som vällar det ökade behovet, då våra statsinkomster äro så betydliga. Jag kan ock icke annat än medgifva detta, ty våra statsinkomster äro verkligen så stora, att man med god hushållning borde kunna laga att de räckte till för rikets tarfvor. Det sätt, som den uppmärksamme betraktaren ser, att regeringen söker använda för att betäcka de olika statsutgifterna, är så att säga ett system att lefva för dagen, ett slags finansiellt *vigilanssystem*, som tager, der det finnes, och lägger till, der det fattas; räknar inkomsterna för höga och anslår utgifterna för låga, hvaraf följden blifver stora brister, som sedermera ofta i Riksdagens sista timme skola betäckas genom Riksdagens mellankomst, innan Riksdagen fått tid eller tillfälle att göra sig reda för dess behöflighet; såsom fallet var vid senaste riksdagen, då, såsom Herrarne väl minnas, ett lån på 13,000,000 kronor i riksdagens sista timme måste beviljas för att betäcka Statskontorets förskotter på Riksgäldskontoret. Mig synes det vore klokare och bättre, att regeringen uppgjorde en ordentlig plan för statens finanser, der alla brister framlades, der ett system framställdes och förslag gjordes Riksdagen att bota refvorna och skaffa sig så stora inkomster, att det komme att finnas en reservfond, som Riksdagen hade att disponera för opäräknade utgifter. Vid 1879 års riksdag tog jag mig friheten väcka ett sådant förslag, som beklagligtvis dock icke vann Riksdagens bifall; men detta förslag om en ordentlig plan och en ordentlig redovisning för statens tillstånd och behof i stort framställer sig för mig såsom ytterst nödvändigt, när jag ser de mörka slagskuggorna, som Kongl. Maj:ts förevarande proposition sjelfmant framlägger rörande vår finansiella ställning och vår statsbrist. År 1878 utgjorde den 2,820,000 kronor. För år 1879 är den upptagen i den Kongl. propositionen till 1,550,000 kronor, men säkerligen blifver den mycket högre, och för år 1880 är jag fullkomligt viss, att vi få emotse en statsbrist af 2,000,000. Då vi sedermera se, hvilka stora räntor och annuiter Riksgäldskontoret utbetalar för statslånen, uppgående till 13,131,407 kronor; då vi vidare betrakta Statskontorets förskott hos Riksgäldskontoret, gående upp till sexton och en half million, och då vi betänka sannolikheten af att de kalkylerade

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

inkomsterna för år 1880 understiga de siffror, som Chefen för Finansdepartementet uppgifvit, med kanske 2,000,000 kronor, finner jag alla dessa förenade omständigheter vara af den vigt, att det torde vara skäl att regeringen i tid är betänkt på ett annat sätt att bota reformerna, än att i sista stunden begära en spottstyfver här och en der, som tages ut mindre rättvist och billigt än landet önskar och har rätt att fordra. Mången skulle kanske billigtvis fordra att, då jag ogillar det sätt, hvarpå regeringen i denna stora och viktiga statsekonomiska fråga gått till väga, jag äfven skulle yttra min mening, hvilka erforderliga åtgärder skulle vidtagas för att åstadkomma ett varaktigt bättre tillstånd. Jag vill blott i några få ord nämna de åtgärder, jag tror borde vidtagas för att ställa statshushållningen på bättre fot.

Först och främst en genomgående sparsamhet vid statsutgifterna, ett bemödande hos Riksdagen, som är den bestämmande parten härvid, att äfven hvad de *ordinarie* utgifterna beträffa verkställa rättvisa och billiga *besparingar*; och att detta kan ske med större framgång på en budget om 57,000,000 kronor, hvartill de *ordinarie* anslagen nu äro upptagna, än på de extra anslagssummorna, hvilka nu äro föreslagna till fyra och en half million, det torde hvar och en väl lätt kunna inse. Med dessa besparingar på de *ordinarie* anslagen vill jag visst icke träda för nära tredje mans rätt; men, oafsedt detta undantag, tror jag, att stora besparingar på de *ordinarie* anslagen kunna ega rum, och Kongl. Maj:ts proposition har äfven utvisat, att så kan ske. Den andra åtgärden vore införande af ett *inhemskt fondsystem*, grundadt på af staten utgifna uppsägbara statsobligationer. Den fördel detta skulle skänka är nu mera oomtvistad och de två stora europeiska kulturstater, som kanske bäst skött sina finanser, nemligen England och Frankrike, hafva inlagit på denna väg och derigenom åt dessa länder bespart otroliga summor. Den tredje åtgärden för att också i någon mån kunna bereda statsverket inkomster vore att bryta med de åsigter i *tull-lagstiftning*, som vi nu under snart femton år följt till rikets stora skada. Jag anser nemligen, att en förnyad tull-lagstiftning, som skänkte skydd åt svenska näringar, svenskt arbete och svensk flit, skulle mycket gagna det allmänna, på samma gång som derigenom en ökad inkomst skulle tillflyta statskassan. Jag kommer att under loppet af dagen inlemna två motioner rörande detta, och jag behöfver derföre icke nu uppehålla mig härvid.

Hvad nu beträffar de anmärkningar, jag vågar göra mot åtskilliga punkter i statsverkspropositionen, är jag rätt snart färdig dermed.

På den första och den andra hufvudtiteln har jag inga anmärkningar att framställa.

Hvad åter den *tredje* hufvudtiteln angår, har jag två hemställanden och ett förslag till besparing att göra. Min öfvertygelse är nemligen, att, om regeringen ville framlägga för representationen en utarbetad jemförande tablå öfver diplomatiska agenternas aflöningar i Sverige och andra länder, synnerligast de länder, som äro med oss jemförliga i makt och anseende, skulle man lätt finna, att åtskilliga besparingar kunde i afseende på aflöningen åt vår diplomatiska personal åstadkommas. Jag tror ock, att det yppiga lefnadssättet mindre bidrager i utlandet att skänka aktning åt Sverige än de diplomatiska

agenternas kunskaper och skicklighet, och för utförfvande af kunskaper och skicklighet fordras hvarken yppigt bord eller talrik betjening. Min andra hemställan sker med afseende på den personal, som inom tredje hufvudtiteln blifvit öfverflyttad från expektansarfvode till pension. Det synes mig både rättvist och billigt, att Riksdagen dervid måtte få ett ord att säga. Det är bekant, att alla öfriga pensioner utdelas af Riksdagen, och det synes mig riktigt, att så äfven sker i fråga om personalen under tredje hufvudtiteln, så mycket mera som jag är öfvertygad, att Riksdagen med frikostig hand skulle pensionera personer, som under en lång följd af år troget och med ära samt ofta på ett lysande sätt tjenat fäderneslandet, då de deremot genom den öfverflyttning från expektans till pension, som företagits af Kongl. Maj:ts ensam, fatt pension till belopp, som obetydligt höjer sig öfver häradskskrifvares och länsmäns. Jag tror icke det vara staten värdigt att så illa belöna stora förtjenster om fäderneslandet. Herrarne kunna sjelfva bedöma saken, ty personerna äro till namnen uppgifna äfvensom pensionsbeloppen i bilagan till Kongl. Maj:ts proposition.

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

Hvad besparingarna på tredje hufvudtiteln beträffar, äro de visserligen obetydliga, men man får icke rygga tillbaka för de små summorna, om man vill sätta yxan till roten och verkställa besparingar. Mitt förslag är att indraga arfvodet till de militärattachéer, som för närvarande figurera på tredje hufvudtiteln. (Bilaga 2, pag. 8). Sverige lemnar till militärattachéer ett anslag af 8,400 kronor och Norge bidrager med 3,600 kronor. Vi hafva i allmänhet under de senare åren haft tre militärattachéer, nemligen i Paris, Wien och Berlin. I Wien och Berlin är anställningen nu mera indragen och endast den i Paris återstår, hvars innehafvare, som åtnjuter 6,000 kronor, har varit militärattaché sedan år 1862. Jag stod nära de afgörande viljorna på den tid, då detta anslag uppfördes på riksstaten, och jag känner därför noga det motiv, som då gjorde sig gällande. Det var nemligen att unga, bildade militärer skulle under några år — icke för många — genom tjenstgöring i främmande land få tillfälle att noggrannare studera de stora militärstaternas krigsorganisation och att derom lemna underrättelser, som kunde vara af gagn för fäderneslandet, på samma gång de skulle kunna utbilda sig i främmande språks talande. Anslaget var således hufvudsakligen afsedt för generalstabsofficerare, i fall vi skulle få en generalstab, hvilket vi Gud ske lof nu ega. Men om vi granska de personer, som sedan understundom varit anställda såsom militärattachéer, tror jag vi skola finna, att det ursprungliga ändamålet med detta anslag blifvit förfeladt, och då vore det så godt att indraga detsamma.

Jag talar här med full sakkännedom, mine Herrar, emedan jag sjelf under fem års tid varit anställd såsom militärattaché.

Hvad nu beträffar *fjerde* hufvudtiteln, så är det först mot löne-regleringen för *personalen vid utredningsförrådet i Stockholm* (se Bilagan 3 a, pag. 4—6) som jag vägar göra anmärkning. Det är icke något nytt anslag som här begäres, utan det är fråga om en öfverflyttning från dyrtidstillägg till ordinarie lön eller arfvode af mindre betydande belopp på hvar och en af de till denna personal hörande tjestemännen. Det är därför icke för sjelfva *summans* skull, som jag

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

gör anmärkning mot detta förslag, utan det är därför, att jag tror att de s. k. *dyrtidstilläggen* för tjenstemän hafva sett sina bästa dagar och att inom representationen den åsigt sedan temligen lång tid tillbaka utbredd sig och nu är allmänt rådande, att dessa lönetillägg böra borttagas. Måhända har regeringen fruktat något dylikt och af denna opinions allt jemt växande styrka föranledts att på det sätt vilja borttaga dessa dyrtidstillägg, att motsvarande belopp skulle tilläggas aflöningen såsom arfvoden eller tjenstgöringspenningar; men af arfvode blir lätt en lön och af den fasta lönen beror såsom bekant pensionens belopp, och därför är icke den ifrågavarande åtgärden af så ringa betydelse som Herr Statsrådet och Departementschefen tyckes anse. På grund häraf får jag vördsamt afstyrka den i detta afseende af Kongl. Maj:ts föreslagna förändringen.

Derefter kommer rörande *indelta arméens aflöningsanslag* en begäran om tillökning af befälet vid åtskilliga regementen, nemligen två kaptener af andra klassen vid Lifregementets grenadiercorps samt sju löjtnanter af andra klassen vid sju olika regementen (se Bilagan 3 a, pag. 9). Det därför erforderliga beloppet skulle utgöra 12,340 kronor och skulle uppföras på ordinarie stat; men, oaktadt dessa befattningar skulle till en del bestridas af öfverflödigt befäl från Vermlands fältjägarecorps, till hvars reorganisation förslag äfven är framlagdt af regeringen, tror jag likväl att det vore klokare att, till dess en genomgripande reorganisation af hela vårt härväsende blifvit verkställd — en fråga, hvars lösning med stor otålighet väntas inom landet och som icke länge kan anstå — uppskjuta hvarje förändring af såväl befälsstam som trupp, hvarför jag yrkar afslag på den här ifrågasatta förändringen.

Jag vänder mig nu till frågan om *regementsintendenternas aflöning* (se Bilagan 3 a, pag. 11—12). Dessa intendentur hafva, såsom mig synes, redan ganska tillräcklig lön; den utgör nemligen vid indelta regementen 2,800 kronor och nu skulle den ökas vid rothållsregementena med 900 kronors tjenstgöringspenningar och 180 kronor såsom dagaflöning under mötena eller sammanlagdt till 3,880 kronor, hvilket således utgör en tillökning af något öfver 1,000 kronor, samt vid rusthållsregementena med 400 kronors tjenstgöringspenningar och 180 kronor såsom dagaflöning, således sammanlagdt till 3,380 kronor. Dessutom skulle en regementsintendentstjänst inrättas vid Smålands grenadierbataljon. Detta anser jag tills vidare vara obelöfligt på den grund, att Smålands grenadierbataljon ligger på samma mötesplats som Smålands husarer, vid hvilket regemente det redan finnes en regementsintendent. Båda dessa småländska regementen hafva förr utgjort ett regemente och de motsvara nu tillsammans i numerär endast ett regemente. Jag anser därför, såsom sagdt är, detta anslag tills vidare vara obehöfligt. Den begäran om lönetillägg för de öfriga regementsintendenterna, som nu framstälts i Kongl. Maj:ts proposition, yrkar jag äfven måtte afslås. Derigenom skulle uppkomma en besparing af 29,620 kronor.

Hvad sedan den värfvade armén beträffar, så har en dylik begäran om lönetillökning skett för fem värfvade regementen, nemligen fortifikationen, Lifgardet till häst, Husarregementet Konung Carl XV,

Svea Lifgarde samt Andra Lifgardet. För närvarande hafva dessa intendentur i fast lön 2,800 kronor och i dagaflöning 1,095 kronor. Nu skulle den ökas med 600 kronors tjänstgöringspenningar, i följd hvaraf deras samtliga löneinkomster skulle komma att springa upp till 4,495 kronor. Äfven det tillägget yrkar jag måtte afslås; det utgör för de nämnda fem regementena ett belopp af 3,000 kronor.

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

Jag öfvergår nu till *anslagen för Vermlands fältjägarecorps* (se Bilagan 3 a, pag. 17—19). Kongl. Maj:t begär, att detta regemente måtte reorganiseras till corps och att, såsom jag förut nämnt, det öfverflödiga befälet måtte öfverflyttas på andra regementen. Jag anser deremot det vara rättigare att denna corps' reorganisation på det sätt genomföres, att det öfverflödiga befälet i mån af afgang icke vidare tillsättes eller öfverflyttas på indragningsstat.

Mot sjelfva det framställda förslaget till stat, som förekommer på sidan 59, Bilagan 3 a till Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof, har jag ingen annan anmärkning att göra, än att jag anser befälets tjänstgöringspenningarne och dagaflöningen samt för det befäl, som skall vara beridedt, tilläggen för hästs underhåll och fouragering, som äro så högt tilltagna, att enligt min åsigt stora besparingar derpå borde kunna göras, och i allmänhet är jag öfvertygad att, om regeringen ville låta utarbete en jämförande tabla öfver befälets aflöning vid våra svenska samt vid några främmande länders regementen, så skulle representationen deraf finna, att i allmänhet vårt befäl, synnerligast det indelta, är i förhållande till den tjänstgöring, det har att bestrida, allt för högt aflönadt i jämförelse med befälet vid de flesta andra länders regementen. Det är väl sant, att det är en god sak att staten aflönar sina tjenare väl, men då statens medel icke räcka till att aflöna dem så högt, då *måste* besparingar ske, der sådant är förenligt med rättvisa och billighet, och der icke tredje mans rätt trädas för nära, anser jag att representationen både har rätt och pligt att verkställa sådana indragningar. Jag tror således, att dagaflöningen skulle kunna borttagas och lönetillägget för häst minskas med en fjerdedel. Såsom ett bevis på huru noga regeringen räknar, då det är fråga om lönetillägg, kan nämmas, att det i denna stat till och med är anmärkt att det för *skottår* skulle göras tillägg på fourageersättningen. Detta finner jag minst sagdt löjligt.

Hvad *anslagen för Svea, Göta och Vendes artilleriregementen* beträffar, så har Kongl. Maj:t begärt anslag för organisation af ett *fästningsartilleri* (se Bilagan 3 a, pag. 18—25). Detta är en så vigtig fråga, att jag för bättre redas skull ber att få läsa upp följande anteckningar rörande den samma: »Hvad beträffar det föreslagna fästningsartilleriet, som i sin helhet skulle utgöra 12 kompanier, men nu skulle inskränkas till endast 6 dylika, synes denna fråga böra tills vidare uppskjutas, synnerligen som den stora reorganisation af vår härordning, som är en af våra vigtigaste framtidsfrågor, torde ställa större eller andra anspråk på hela artilleriet än hvad nu eger rum. Hvad särskildt beträffar det försök som 1872 gjordes att inrätta ett *reservartilleri* på 9 batterier och hvartill Riksdagen anslog 31,275 kronor, som årligen utgått, så erkänna myndigheterna detta vara en fråga,

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

som ej haft någon framgång samt att denna institution ej lär komma att uppfylla det dermed afsedda ändamålet, emedan af hela den personal, som borde tillhöra detta artilleri, endast finnas 4 officerare, 2 underofficerare och 10 konstaplar och artillerister, under det att anslaget har utgått för 27 officerare, 9 underofficerare samt 104 konstaplar och artillerister, hvilket visar huru betänksamt man bör gå till väga i fråga om organisationer; hvarjemte här af inses obehöfligheten af åtminstone 26,125 kronor, hvarmed detta anslag öfverstiger det beagnade beloppet eller 5,150 kronor, hvilken först nämnda summa derför torde kunna indragas från reservationsanslaget för Svea, Göta och Vendes artilleriregementen, hvilket nu utgör 1,129,468 kronor, men således ej skulle behöfva upptagas högre än till 1,103,343 kronor.

Af samma anledning torde anslaget till de värfvade garnisons-truppers rekrytering och aflöning, nu uppfördt till 859,211 kronor, då deraf befinnes en summa af 39,387 kronor vara obehöflig, såsom föreslagen att bidraga till kostnaden för i fråga varande fästningsartilleri, kunna minskas med sist nämnda belopp, hvarför detta anslag nu torde böra uppföras till endast 819,324 kronor. Likaledes torde anslaget till mathållning för manskapet vid garnisonsregementena, nu upptaget till 1,101,000 kronor, sedan deraf befinnes obehöflig en summa af 65,104 kronor, såsom föreslagen att äfven bidraga till kostnaden för i fråga varande fästningsartilleri, kunna minskas med sist nämnda summa och således i staten uppföras med endast 1,035,896 kronor.»

Jemte det att jag således föreslår afslag på det begärda anslaget till organisation af ett fästningsartilleri, får jag i sammanhang dermed hemställa att mathållningsanslaget för manskapet vid garnisonstrupperna, som af Kongl. Maj:t är föreslaget till 1,101,000 kronor, måtte nedsättas till 1,035,896 kronor, samt att de öfriga anslagen, som jag nyss nämnt, äfven måtte minskas derefter.

På extra anslag under i fråga varande hufvudtitel förekommer ny fältartillerimateriel (se Bilagan 3 a, pag. 32—34). Det är en begäran om fortsatt anslag af det, som beviljades sistlidna riksdag och som egentligen utgjorde 150,000 kronor till ett försöksbatteri, fullt monteradt för den nya fältartillerimaterielen. Nu har Kongl. Maj:t begärt att detta anslag måtte ökas ganska betydligt eller till 250,000 kronor för att hos firman Krupp i Essen i Tyskland kunna beställa jag tror 30 kanoner af grof kaliber med lavetter, förställare m. m.; men med anledning af de högst intressanta försök med det så kallade martinstålet (se Bilagan 4 a, pag. 20—22), som Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet i statsrådsprotokollet nämner hafva anställt vid Finspong, finner jag det väl vara värdt att invänta slutresultatet af dessa försök, som bada så mycket godt för den inhemska kanontillverkningen, synnerligen för pjeser af mindre grof kaliber, innan man låter i utlandet tillverka vapen, som möjligen till lika god beskaffenhet kunde tillverkas här hemma, till stor vinst för den svenska industrien. Ett ytterligare skäl att uppskjuta med beviljandet af detta anslag finner jag deri, att derigenom finge artilleriet tillfälle att pröfva icke blott sjelfva pjeserna genom skjutförsöks anställande, utan äfven materielen i öfrigt för det nya fältartilleriet. Jag hemställer derför, att detta anslag af 250,000 kronor måtte afslås.

För *positionsartilleri* (se Bilagan 3 a, pag. 35) har Kongl. Maj:t begärt 50,000 kronor, men af samma anledning, som jag nyss nämnde rörande försöken att tillverka kanoner inom landet, finner jag äfven detta böra tills vidare uppskjutas. Det samma gäller också i afseende på *bestyckningen af Karlsborgs fästning* (se Bilagan 3 a, pag. 35—36), hvartill i Kongl. Maj:ts proposition begäres ett anslag af 100,000 kronor, ty de kastpjäser af tackjern med stålband, som dertill skulle anskaffas, anser jag — att döma af de gjorda försöken — icke kunna uthärda en täflan med dylika pjäser af så kalladt martinstål. Jag hemställer således att äfven detta anslag måtte afslås.

Statsregleringspropositionen.

(Forts.)

Det har af Kongl. Maj:t å nyo blifvit begärtdt ett anslag till *skjutfält för Svea artilleri* i förening med skjutfält för hela det gröfre artilleriet (se Bilagan 3 a, pag. 38—44). Det sätt, hvarpå myndigheterna nu gått till väga för att anskaffa detta skjutfält, och den stora besparing, som derigenom ändtligen uppnåtts, utgöra för mig en glädjande anledning att kunna med min röst bifalla denna anslagsbegäran, och jag gör detta så mycket hellre, som det enligt några föregaende förslag skulle för två skjutfält, det ena vid Harg och det andra för det grofva artilleriet vid Hörle bruk, hafva åtgått tillsammans en summa af 540,000 kronor, hvaremot Kongl. Maj:t nu för detta skjutfält, som till stor del går öfver kronans egen mark, endast begär 161,476 kronor, hvaraf för denna statsreglering skulle utgå 84,428 kronor, hvilket jag till alla delar bifaller.

Hvad sedan angår det begärda *anslaget för fortifikationsbehof vid Karlsborgs fästning* (se Bilagan 3 a, pag. 45—46), så, för att begagna mig af Herr Departementschefens egna ord, då »en bjudande nödvändighet kräfver att hålla statsutgifterna för 1881 inom de möjligast trängsta gränser», torde detta anslag utan fara för fästningens försvarsförmåga kunna nedsättas med 50,000 kronor eller från 150,000 kronor, som Kongl. Maj:ts proposition innehåller, till 100,000 kronor, som jag nu vördsamt föreslår.

Vidare har Kongl. Maj:t för *värnpligtlagens tillämpning* begärt ett anslag på extra stat af 25,000 kronor (se Bilagan 3 a, pag. 51). Oaktadt summan, i förhållande till det stora ändamål, som dermed afses, hvarken är stor eller ens tillfyllestgörande, så synes det mig likväl något oegentligt att af Riksdagen begära anslag till ett föremål, hvarom Riksdagen ännu har sig ingenting bekant. Det är nemligen först i detta ögonblick, som Kongl. Maj:ts nådiga proposition om ny värnpligtslag kommit oss till handa, och således kan ingen hafva hunnit taga del deraf, mycket mindre Riksdagen kunnat bestämma sig, huruvida Riksdagen vill antaga detta förslag eller icke. Jag tror mig temligen väl känna meningarna inom Riksdagens majoritet i detta hänseende, och det är därför som jag för min del högeligen betvivlar, att denna lag kommer att vid innevarande riksdag vinna representationens bifall. Det afslag, som jag således befarar, kommer emellertid sannolikt att grunda sig icke så mycket på lagens egen beskaffenhet, utan hufvudsakligen derpå, att Riksdagen vill pröfva och fatta beslut rörande ny värnpligtslag i sammanhang med frågan om den stora förändringen af hela vår härorganisation, som landet sedan många år

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

tillbaka med otålighet afbidar. Jag tror mig således tryggt kunna föreslå, att detta anslag af 25,000 kronor måtte afslås.

Till *byggnadsbehof för husarregementet Konung Karl XV* (se Bilagan 3 a, pag. 52—56) har icke begärts något anslag på riksstaten, utan det anslag som äskas, skulle utgå dels af det öfverskott af 101,000 kronor, som uppkommit å militieboställskassan och boställsdirektionernas medel, dels genom försäljning af åtskilliga kronolägenheter och tomter i Helsingborg och Engelholm. Redan vid 1879 års riksmöte underkände Riksdagen detta sätt att gå till väga, att låta större, betydande anslag — och de voro vid 1879 års statsreglering ganska talrika — stå inom linien och icke figurera såsom verkliga utgifter, men förskjutas och betalas med inkomsten af dylika försäljningar. Nu har likväl Regeringen åter framkommit med ett så beskaffadt förslag, och jag tror därför för visso, att Riksdagen så till vida skall afslå det samma, att Riksdagen torde finna det både rättigare och klokare att, om byggnaderna för i fråga varande regemente äro nödvändiga, hvilket jag för min del gerna vill medgifva, uppföra detta anslag eller för nästa statsreglering hälften deraf, såsom jag vill föreslå, på Riksstaten bland extra utgifter, och deremot, i den mån som försäljning eger rum af de i fråga varande lägenheterna, låta de derfor inflytande summorna ingå till Riksgäldskontoret, för att i dess räkenskaper såsom tillgångar redovisas. Jag tror att detta förfaringssätt kräfves af en god hushållning och skänker landet en möjlighet att öfverse statsutgifterna, som det eljest icke skulle få.

Mot de begärda anslagen under *femte* hufvudtiteln har jag ingenting att anmärka.

Hvad *sjette* hufvudtiteln beträffar, så förekommer der såsom en af de stora frågorna förslag till *lönereglering för häradskrifvare och landträntmästare* (se Bilagan 5 a, pag. 44—62). Det kan med allt skäl ifrågasättas, huruvida det är välbetänkt att nu, innan grundskatteförhållandena hunnit regleras, ordna i fråga varande tjänstemäns löner. Denna åsigt framhålla äfven Kongl. Maj:ts befallningshafvande (se Bilagan 5 a, pag. 49) i de utlåtanden de afgifvit i anledning af komiterades förslag att afskaffa i fråga varande tjänstemän, och äfven Herr Departementschefen synes hafva ifrågasatt att, med minskning af deras antal och hälftens deraf förseende med endast förordnande, denna fråga borde anstå, tills grundskatteförhållandenas reglering blifvit afgjord (se pag. 58). Mig synes det vara högst oklokt att nu verkställa en lönereglering, som, när grundskattefrågan blifvit afgjord — hvilket jag hoppas måtte blifva i vår tid — *måste* göras om. Det lider väl icke något tvifvel, att i synnerhet häradskrifvarnes tjänstgöring kommer att blifva högst olika, när hela den stora frågan om grundskatterna blef afgjord. Är det åter Regeringens afsigt att genom denna, liksom genom åtskilliga andra löneregleringar, undanskjuta grundskattefrågans lösning till en obestämd framtid, så tror jag man misstager sig om allmänna meningen i landet, hvilken snart torde komma att gifva sig högt nog till känna för att på laglig väg genomdrifva sina berättigade syften och önsknningar. Jag hemställer således att denna reglering måtte uppskjutas, hvarigenom 163,185 kronor på ordinarie stat kunna strykas.

Hvad *statens jernvägstrafik* beträffar och de anslag, som der begäras till nybyggnader och anläggningar vid redan färdiga banor, är det ett anslag på 110,000 kronor, som tyckes innefatta ett allt för långt drifvet anspråk på statens kassa, då man nemligen begär en så stor summa för diverse *nu oförutsedda* behof (se Bilagan 5 b, pag. 107). Jernvägsstyrelsen vet icke hvilka byggnader med dessa 110,000 kronor skola bestridas; men det är bra att hafva dem i hand för att icke behöfva gå till Riksdagen och begära anslag för redan färdiga jernvägar. Jag finner det äfven af ett annat skäl vara öfverflödigt att bevilja denna summa och det är, att vid redan färdiga jernvägar böra de ytterligare byggnader, som kunna komma i fråga, genom *anslag* och icke genom län bestridas, ty vinner den grundsatsen gehör, att vi för nya byggnader vid redan färdiga och trafikerade jernvägar skola låna penningar utrikes, då få vi ständigt låna, ty alltid komma vi att hafva jernvägar, vid hvilka nybyggnader tarvas. Jag hemställer alltså att dessa 110,000 kronor måtte afslås.

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

Hvad *landtmätares och kommissionslandtmätares pensionering* beträffar (se Bilagan 5 c, pag. 1—6), så tillhör den frågan egentligen nionde hufvudtiteln; men som den blifvit behandlad under sjetta hufvudtiteln af Chefen för Civildepartementet, vill jag äfven här framställa mina anmärkningar deremot.

Såsom Herrarne känna, har för kommissionslandtmätare Riksdagen redan beviljat pensioner på 900 kronor årligen åt dem, som dertill äro berättigade. Nu begär Kongl. Maj:t en tillökning af 700 kronor till de 900, således hädanefter 1,600 kronor med 48 pensioner. Jag finner denna begäran icke vara skälig, ty, sedan Riksdagen beviljade de 900 kronorna i pension, hafva icke några nya skäl kunnat framställas för denna anhållan om en så betydligt tillökad pension; hvarförutom det med allt skäl kan ifrågasättas, huruvida kommissionslandtmätarne, då de icke af staten åtnjuta någon aflöning, kunna anses såsom i statens tjänst i egentlig mening anstälde. Då derjemte den ifrågasatta förändringen skulle kunna medföra en ökad utgift af ända till 33 à 34 tusen kronor på ordinarie stat, finner jag den samma böra afslås.

Slutligen kommer jag till sjunde hufvudtiteln och *kronoskogarnes förvaltning* (se Bilagan 6 b, pag. 27—28). På ordinarie stat är derför uppfördt ett reservationsanslag af 273,500 kronor. Nu föreslår Kongl. Maj:t visserligen en minskning derå med 5,870 kronor, men då, enligt Departementschefens yttrande (se Bilagan 6 b, pag. 27), vid 1879 års slut fans en besparing derå af kronor 69,947: 89 och vid slutet af år 1880 en kalkylerad besparing af kronor 58,658: 72, så synes mig en nedprutning af detta anslag kunna ske med kronor 50,000, från kronor 273,500 till kronor 223,500, hvilket jag härmed föreslår.

De af mig nu föreslagna besparingar utgöra: på de ordinarie anslagen 397,761 kronor och på de extra anslagen 475,000 kronor; men derifrån böra likväl afdragas 50,000 kronor, som jag föreslagit skulle för ett kavallerietablissemant i Helsingborg för Husarregementet Carl XV på extra stat uppföras. Således skulle derå blifva en besparing af 425,000 kronor; vidare kommer besparingen af återstoden å det af Kongl. Maj:t begärda anslaget till husaretablissemantet i Helsingborg

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Ports.)

eller 50,000 kronor, en besparing på pensionsfonden af 33,000 kronor i fråga om landtmätares pensioner och slutligen på jernvägsbyggnaderna 110,000 kronor. Således utgör hela summan af besparingar, som jag föreslår, 1,015,761 kronor. Jag anhåller vördsamt att mina anmärkningar måtte få åtfölja remissen af den Kongl. propositionen till Stats-Utskottet.

Herr Wallenberg: Jag har samma uppfattning som den siste ärade talaren, att sparsamhet är en dygd, som vi måste öfva, särdeles under nuvarande förhållanden, men jag skiljer mig från honom i det afseendet, att jag tror det viktigaste för tillfället vara, att sådana åtgärder vidtagas, hvarigenom man underlättar produktionen och omsättningen och samedelst främjar möjligheten för landets inbyggare att genom ökade inkomster erhålla större förmåga, icke blott att konsumera, utan äfven att bära förhöjda skatter. Det är denna sida af saken jag egentligen ämnar hålla mig till, och jag vill endast i förbigående nämna några ord, hvartill vissa detaljer af den Kongl. propositionen gifva mig anledning. Jag må, så godt först som sist, säga, att då slutsumman utgör en tillökning af endast 300,000 kronor, så anser jag denna siffra hafva tillkommit för att gifva Stats-Utskottet tillfälle att göra några jemkningar.

Jag har vid andra hufvudtiteln ingen annan erinran att göra än att, då det nu visat sig att lagberedningens verksamhet ledt till resultat i viktiga delar af lagstiftningen, det vore högligen önskvärdt att ytterligare krafter der insattes till det dryga arbetets utförande; ty äfven med erkännande af det nit lagberedningens ledamöter ådagalagt, är det klart och tydligt att icke ett sådant fåtal män, huru insigtsfulla och arbetssamma de må vara, kunna på kort tid godtgöra, att lagstiftningsarbetet under en följd af år legat nere. Det är därför det skulle för mig vara angenämt och, som jag tror, för landet till stor lycka, om ytterligare krafter användes på detta område. Fyrtiotusen kronor årligen för denna stora angelägenhet är på en budget sådan som vår en alltför obetydlig summa. Vi hafva blifvit meddelade att frågan om vattenrätten och ett förslag till förändrad vexelstadga blifva framlagda. Det förra var af behofvet synnerligen påkalladt, det senare var *icke* af behofvet och man har endast velat göra grannarne till nöjes. Men jag finner icke någon antydning, huruvida vi ens vid denna riksdag hafva att förvänta något förslag till »lag om inteckning i jernväg». Detta är dock en fråga af den beskaffenhet, att, om vi haft den löst för sex år sedan, så hade det sett annorlunda ut på det ekonomiska området. Då hade stora enskilda förluster blifvit förebyggda, och statens inkomster hade derigenom sannolikt uppnått en högre siffra än hvad nu är händelsen. Ännu alltjemt afvakta vi lösningen af flera andra lagstiftningsfrågor af mindre omfattning, men af stor vikt för dem det kan angå; och bland dessa borde väl frågan om »afveckling medelst administration» någon gång komma under allvarlig pröfning. De senare årens erfarenhet gifver dertill ökad anledning, och jag tror icke, att det kan vederläggas, att vår konkurslagstiftning afser egentligen sådana konkurser, der man stänger kassakistan och möjligen magasinet och sedan upptecknar boet samt aflem-

nar redogörelse i den ordning konkurslagen föreskrifver; hvaremot vår konkurslags bestämmelser sakna all tillämplighet, då det gäller sådana konkurser, der det kan vara fråga om att förebygga stora förluster, som kunna uppkomma derigenom att under flera veckor affärsverksamheten måste afbrytas och under denna tid mycken egendom, som torde förnämligast tillkomma de oprioriterade fordringsegarne, blifver förspild, derför att ingen har beslutanderätt, utan affärerna tvärt afstanna. På många andra lagstiftningsområden finnas sväfvande frågor, som tarfa afgörande. Jag vill i sådant afseende fästa uppmärksamheten på lagen om *inteckning i förlag*. Den lagstiftningen är i ett bedröfligt skick och gifver anledning till osäkerhet och processer. Vidare behöfva vi en författning om *firma* och en annan författning angående *notarius publicus* och hans befogenhet och hvad dermed har sammanhang. Med ett ord, hvarthän jag rigtar blicken på handels- och industriens område, så är Sverige i afseende på lagstiftning mycket efter sin tid, och jag begagnar detta tillfälle att hos Regeringen vördsamt anhålla, att den icke må från riksdag till riksdag »lata bero» i dessa viktiga frågor.

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

I afseende å fjerde hufvudtiteln vill jag icke försumma tillfället att uttrycka min glädje deröfver, att nu ändtligen en »lag om värnpligten» blifvit framlagd. Mätte den efter moget bepröfvande blifva antagen. Det är på detta sätt jag tror att vi kunna komma ifrån det myckna *talet* om försvarsfrågan till verkliga beslut angående densamma. Jag tror, att Riksdagen nu begyut inse, att frågor af denna beskaffenhet icke kunna med andra sammankedjas, utan måste hvar för sig efter deras inneboende värde behandlas och afgöras.

Beträffande hvad som förekommer under sjette hufvudtiteln måste jag be att få säga några ord. En föregående talare har yttrat, att man ännu skulle låta häradsskrifvarne hänga på de tillförordnades hår- eller halmstrå. Jag tycker att det är en stor glädje, att äfven denna del af landtstaten blir reglerad. Så vidt jag vid en jemförelse med främmande länder kunnat bedöma, är vår landtregering den enklaste och mest tillfredsställande. Jag vill derför icke säga, att den alltid blifvit på ett tillfredsställande sätt tillämpad, men om lämpliga personer dertill utses, så kan det knappast ställas enklare och bättre i denna gren af administrationen. I afseende å lönerns belopp är jag af motsatt åsigt med den siste talaren och anser det vara en misshushållning att sätta aflöningen alltför lågt. Ty derigenom uppkommer ett af de två: antingen måste man vid valet af person se till att den man utnämner har enskild förmögenhet, eller också kastar man tjenstemannen in i enskild verksamhet, som ofta icke står väl tillsammans med hans verksamhet såsom tjensteman; hvarför jag tror att nitet att spara i dessa delar är mindre välbetänkt. När jag nu talar om detta, så vill jag säga, att jag icke har förbisett, att Öfverståthållare-embetet med hvad dertill hörer äfven blifvit regleradt; men der får jag göra den erinran, att jag finner det underligt, att icke Öfverståthållarens lön blifvit något förhöjd från dess nuvarande belopp 9,000 kronor. En så låg siffra medför samma påföljd, som jag nyss antydde, nemligen att Kongl. Maj:ts rätt att välja blir nödvändigtvis begränsad, ty någon annan än en man med enskild förmögenhet, huru skicklig han än må

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.

(Forts.)

vara, kan icke påtaga sig denna befattning med en så obetydlig aflöning. Jag kan väl icke tro, att någon misstänker mig, till följd af det granskning, jag har äran ega, att vara framskickad. Jag brukar just icke gå andras ärenden; och jag hoppas, att Herr Talmaunen, om icke för min skull så för någon annans, icke måtte så uppfatta mitt yttrande i denna fråga.

Under sjetta hufvudtiteln förekommer en rubrik, som kallas *Kommers-kollegium*. Derom yttrar Herr Civilministern, »att detta embetsverk icke kan och icke bör indragas, utan att en eller flera nya embetsmyndigheter sättas i dess ställe». Vidare fäster han uppmärksamheten på, »att uti alla de industriens grenar, till hvilka Kollegiets verksamhet sträcker sig, handel, sjöfart, bergsbruk, fabriker och handverk, frågor om förändrad lagstiftning vore under bearbetning, så att det icke varit möjligt afgöra till hvilken utsträckning för de ärenden, som enligt de förväntade nya författningarna skola handläggas, biträde måste af administrativa embetsmyndigheter anlitas».

Jag får bekänna att, om vi skola vänta på de nya författningar, som äro under arbete, så blir nog Kommers-kollegium rätt gammalt. Det skälet tror jag icke är fullt antagligt för att anse denna fråga för all framtid undanskjuten. Vidare säges det vara en afgjord sak, att Kommers-kollegium skall behandla en del af konsulatärendena. Efter min uppfattning har Sverige icke större utländska affärer, hvarken diplomatiska eller handelsaffärer, än att de mycket väl kunna sortera utslutande under vårt utrikesdepartement. Detta är min åsigt och jag tror, att den vinner fler och fler anhängare, så att jag hoppas att den en dag må komma att göra sig gällande.

Jag ber nu att, såsom uti en parentes, få gifva Herr Talmannen ett begrepp om, huruvida Kommers-kollegii verksamhet icke kan förenkla. Det angår en helt enskild sak, en specialfråga. Jag är skeppsredare och hade ett fartyg i en portugisisk hamn. Der blef en af fartygets matrosar sjuk, och kaptenen, som måste kvarlemnade matrosen på hospitalet, lemnade till vår konsul på platsen 9 pund sterling för matrosens vård m. m. När han sedan blef frisk och skickades hem med ett annat fartyg, befans det att omkostnaderna uppgått till 13 pund 1 sh. och 9 d. i st. f. 9 pund. Skillnaden var naturligtvis en berättigad fordran hos rederiet. Konsuln skref till Kommers-kollegium och begärde att få ut denna fordran. Då inkasserar Kollegium denna fordran hos en redare, som större delen af dagen vistas i ett hus vid samma gata som Kollegium, på det sätt att det aflät en högtidlig skrivelse till Öfverståthållare-embetets kansli och dess afdelning för utsokningsärenden med begäran att denna fordran skulle indrivas hos Herr A. O. Wallenberg. Skrifvelsen var underskrifven af t. f. presidenten och två kommerseråd. Hos mig infunno sig också exekutionsbetjenter för att uttaga dessa 4 pund 1 sh. 9 d., som jag aldrig nekat betala, och som Kommers-kollegium genom att skicka en vaktmästare tvärs öfver gatan till mig kunnat omedelbarligen utfä. Jag nämmer detta för att Herr Talmannen må se, huru embetsverken besvara hvarandra onödigtvis.

Det är äfven en annan anledning, hvarföre jag finner det oroande att Kommers-kollegium betraktas såsom mera permanent. Den s. k.

Plimsoll-Bergströmska komitén har föreslagit, att Kollegiet skulle blifva en »sjöfartsöfverstyrelse». Nog har sjöfarten haft att kämpa mot många svårigheter under de senare åren, men skulle nu dertill denna olycka inträffa, så blefve det väl omöjligt att drifva sjöfart såsom näringsgren här i landet.

Herr Civilministern har behagat yttra — efter den motivering han andragit inför Kongl. Maj:t — att enligt hans öfvertygelse frågan om reglering af Kommers-kollegium »kan ännu ett år anstå». Ja, är det blott fråga om att bevilja Kommers-kollegium ett *nådar*, så har Kollegium fått så många förut, att ett mer eller mindre betydande icke så mycket, hvarföre jag icke vill motsätta mig vår högt värderade Civilministers önskan i denna del.

Det förekommer vid sjunde hufvudtiteln i afseende på inkomstberäkningen, att för år 1881 äro tullmedlen beräknade att uppgå till 26 millioner kronor, då de för år 1879 endast utgjorde 25 millioner kronor. Man bör dock icke glömma, att i dessa 25 millioner ingå de extra inkomster, som icke kunna kallas årliga och som uppkommo genom tillägget på tobakstullen, ehuru dessa inkomster beklagligen genom Bevillnings-Utskottets långsamma förfaringsätt — mot hvilket Herr Finansministern i Andra Kammaren gjorde allvarliga erinringar — *minskades* med betydliga summor, emedan Utskottets betänkande lät så länge vänta på sig. Emellertid uppgick siffran till 25 millioner kronor, men om man tager ifrån den extra inkomst tullen hade af den för en längre tids behof afsedda, då förtullade tobak, så tror jag icke att tullinkomsterna uppnått så hög siffra; och derföre är det att befara att det kan hända, att inkomsterna af tullen icke blifva så stora, som de beräknats till för år 1881. Jag nämner detta icke såsom en anmärkning, jag nämner det blott till Stats-Utskottets uppmärksammande, liksom jag vill säga något om bränvinstillverkningsafgiften. Dessa äro beräknade till 14,800,000 kronor. De gifvo år 1879 blott 12 millioner kronor, och jag kan väl icke föreställa mig, att konsumtionen af denna nektar skall så tillväxa under år 1881; ty äfven om arbetslönerna kunna blifva förbättrade, så vore det väl, om det derigenom uppkomna öfverskottet lades i andra sparkassar än på krogarne, hvarföre jag hoppas, att denna inkomst, äfven med den förhöjda beskattning, för hvilken jag vid sista riksdagen voterade, icke måtte uppgå till 2,800,000 kronor *mera* än hvad den för 1879 lemnat.

Vi underrättas om att den tilläggsbevillning, som begärts för åren 1879 och 1880, äfven äskas för år 1881. Det förvånar mig icke alls, och jag tror nog att den der tilläggsbevillningen torde blifva permanent. Men om så sker, vill jag vördsamt hemställa, om icke höga vederbörande ville taga en fråga under skärskådande, den nemligen, huru beskaffad den författningen är, på grund af hvilken man skall få rätt på hvad en person skall betala i bevillning. När meningskiljaktigheter uppkomma mellan den skattdragande och den auktoritet, som skall bedöma om skatten är rätt beräknad, så går det alldeles för långt om, innan man får besked. Jag vill vara tydligare. Om jag klagar öfver en debetsedel, som upptager mina inkomster högre än de i verkligheten äro, och jag fullföljer min klagan i högre instans, så, innan jag fått dom i denna sak, föreligger nästa års debetsedel och

Statsregle-
ringspropo-
sitionen.
(Forts.)

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

med samma felaktiga siffra. Då blir det *två* med hvarandra parallelt löpande rättgångar, och man besvärar onödigtvis Kammarrätten och Kongl. Maj:t, derföre att det går så långsamt att få veta hvad som är rätt. Ju högre man sätter bevillningen, desto sannolikare är det att man får flera sådana frågor att afdöma. Derföre vore det väl, om Regeringen ville tillse, huruvida icke någon större skyndsamhet i behandlingen af dessa mål kunde åvägbringas; och nog bör det väl vara möjligt att inom ett års förlopp få slutligen veta hvad man bör skatta. Dertill kommer en olägenhet, som kan vara ganska känbar, när summan är betydlig, och det är att, såsom det nu är ställdt, man får betala in hela skatten ett eller två år å rad och så får man kanske Kongl. Maj:ts dom på att den skall återbäras. Detta är icke bra ställdt och borde kunna förenklas, hvartill så mycket större skäl torde finnas, då man ämnar bibehålla tilläggsbevillningen.

Det förekommer i denna del af den Kongl. propositionen en redogörelse för telegrafverkets ställning. Ja, det kan ju hända telegrafverket detsamma, som drabbar så många andra, eller att det är utsatt för missgynsamma konjunkturen, att det beröres af den allmänna oron, och detta är ju icke underligt. Men icke kan jag finna, att det kan vara rätt att på ett år sådant som 1879 grunda den föreställningen, att telegrafverket ovilkorligen bör hafva högre taxor derföre att det icke år 1879 bar sig riktigt bra. Jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att de, som betala dessa taxor, äro till största delen handeln och industrien, ty de, som skicka nyårsönsknningar eller andra gratulationer, få nedsättning i afgiften, men å de långa telegrammen, som förekomma inom handelsverlden, blir afgiften deremot fördyrad med 30 procent. Och om det nu så är, att telegrafverket häftar i skuld till Statskontoret, så kan det ju till Statskontoret betala samma ränta, som detta gifver till Riksgäldskontoret för dess 16 millioners försträckning. Dessutom kan jag icke för min del godkänna, att telegrafverket är en industrigren, som bör lemnas att sköta sig sjelf, utan telegrafverket är en statsanstalt, som måste vara i statens händer, och om staten något år skulle bekosta litet till dess underhåll, borde icke detta rubba de grunder, som man hittills följt och hvilka befunnits icke vara alltför betungande för handel och näringar.

Nyligen hafva vi alla med uppmärksamhet hört följande yttrande: »det tryckta tillstånd, hvaraf våra näringar lidit, kan ännu icke anses öfvervunnet, om än de åtgärder, som vid sistlidne riksdag vidtogos, i sin mån bidragit att minska den inträdda krisens förstörande verknin- gar.» Jag tager mig af detta yttrande anledning till att säga min tanke om den ekonomiska ställningen och dess orsaker. När man nu talat om en *kris* och använt detta uttryck, vill jag acceptera det, men orsakerna till densamma får man icke lemna i glömska, utan man bör se till, hvilka dessa äro och huruvida de kunnat undanrödjas. Det är icke nog att prisen i utlandet på våra förnämsta produkter gått ned till synnerligen låga siffror, utan dertill kommer äfven de enskilda jernvägarnes ställning; och att de enskilda jernvägsbolagen råkat i en så svår ställning, hafva de begge statsmakterna förskyllat. Om man aldrig hade tillatit ett bolag att bygga jernvägen förr än bolaget uppvisat ett eget kapital af minst 50 procent af anläggningskostnaden,

hade detta varit en klok åtgärd, och när det var fråga om att utsträcka jernvägsbyggandet i en så stor skala och i en efter våra krafter och tidens korthet så oerhörd hastighet, hade man i främsta rummet bort vara betänkt på att införa en så beskaffad lagstiftning, hvarigenom det blifvit möjligt att betrygga eganderätten till de kapital, som upplånades för jernvägens byggande. Kunde man icke här i landet författa en sådan lag, så kunde man åtminstone skriva af från främmande länder, der sådana lagar redan länge funnits och verkat betryggande. Detta är hufvudorsaken till den nuvarande förlägenheten, och ställningen förblir vacklande ända tills man ordnar dessa förhållanden. Det hjälper icke att införa en lag, som skall tillämpas på hädanefter uppkommande förhållanden, utan man måste stifta en lag, som kan tillämpas äfven på de för handen varande förhållandena; ty huru ser det nu ut? Jo så, att ett aktiebolag, som *nominelt* eger en jernväg, i sjelfva verket *icke* eger densamma. Det är i besittning af andras egendom och kan deröfver bestämma helt och hållet godtyckligt, ty det ligger icke inom rimlighetens gräns för obligationsinnehafvare att när som helst försätta ett sådant bolag i konkurs, ty konkurslagen saknar nödiga bestämmelser för slikt fall. Icke heller är det möjligt att vinna enighet emellan obligationsinnehafvarne, ty under den tid, då kapital fans i ymnighet, hafva sådana obligationer erhållit en så stor spridning, att de nu förefinnas på de mest oväntade händer. Dertill kommer den omständigheten, att staten har sjelf jernvägar och att på många ställen statsbanorna ligga nästan parallelt med de enskilda banorna. Det sätt, hvarpå täflan med de enskilda banorna bedrifves, vill jag icke nu vidröra, men säkert är att, om icke staten viste, att de skattdragande skola godtgöra skilnaden emellan trafikens nettoinkomst och räntan på statsskulden, så skulle man icke gå till väga på det sätt som nu sker. Om enskilda personer egde statens jernvägar, skulle de troligen nödgas tillse, att det blefve möjligt att trafiken komme till den ståndpunkten, att den kunde bära åtminstone så stor del af anläggningskostnaden, som utgjorde räntan å sjelfva skulden för jernvägens anläggande. Jernvägsfrågan har icke vunnit tillräcklig uppmärksamhet. Jag föreslog vid sistlidne riksdag, att Riksdagen skulle garantera obligationsräntan för sådana jernvägar, som Kongl. Maj:t ansåge vara deraf förtjente, mot den bästa säkerhet, som kunde finnas, nemligen att för den förskottrade räntan få in teckning framför obligationskapitalet, men denna framställning afslogs på den grund, att förslaget icke innehöll att man skulle räkna ränta på ränta, hvilket hade blifvit så betungande, att det blifvit detsamma som att genast frantaga de rättmätige egarne hela jernvägen. Att emellertid något bör göras för de enskilda jernvägarne är klart, då de hafva gatt in på en alldeles för kort amorteringstid, hvilket man icke gör annat än under tider, då man tror att allt blott skall gå i *crecendo*, och att således aktieegarne inom 30 år skola hafva hela kapitalet i sin hand och vara skuldfria. Staten har i detta afseende redan gått ett stycke längre än förut, ty den har lån ställda på 60 års amortering, och detta är något som måste försökas äfven för de enskilda jernvägarne, om man icke vill att alltsammans skall ramla ihop i ruiner.

Jag har redan förut yttrat mig om lagstiftningen och åberopar

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

derföre nu hvad jag då sade, och upprepar ännu en gång att det är bristerna i gällande författningar som äro den egentliga anledningen till den nu varande bekymmersamma ekonomiska ställningen för de enskilda jernvägsbolagen.

Då jag nu hänvisar till hvad som vid förra riksdagen beslöts med afseende å de enskilda bankerna, så ber jag få fästa Herr Talmannens uppmärksamhet på det alldeles orimliga förhållandet, att det skall ligga i regeringens hand att på anmälan af Herr Finansministern, till följd kanske af något politiskt vindkast inom Kamrarne, kunna utfärda kungörelse om indragning af de enskilda bankernas tiokronesedlar; och sådant kan ske utan någon anmärkning mot det formella i saken. Jag glömmar härvid alldeles icke en fras, som förekommer i beslutet härom, nemligen att Riksdagen skall med afseende å Riksbanken dessförinnan vidtaga vissa onämnda åtgärder, innan de enskilda bankernas tiokronesedlar indragas, men jag har icke försport någon benägenhet hos regeringen att taga så mycket som ett tuppfjät för den högst viktiga och nödvändiga saken att få behörig del i Riksbankens styrelse och förvaltning samt med Riksdagen dela ansvaret för denna anstalt. Detta är en ibland de omständigheter, som måste komma under allvarlig pröfning, men härvid är regeringen alldeles passiv och gör i denna fråga ingenting. Jag tror att ju mera man tänker på denna viktiga fråga och ser på den erfarenhet, som man vunnit, desto nödvändigare blir det att icke låta Riksbanken utväxa till en »stat i staten». Jag tviflar visserligen icke på, att denna stat får sina allierade, till och med sina vasaller, men jag är säker på att förrän vi få en *allmän* bank, som icke anser sig böra begagna hvarje tillfälle till strider mot andra banker, administrationer och konkurser, utan anser sin ställning höjd öfver sådant tillvägagående, förr blir den ekonomiska ställningen alldeles icke betryggad, och dertill kan icke något uträttas, förr än regeringen deltagar i statsbankens styrelse och förvaltning. Det är mycket anspråkslöst af regeringen att icke vilja göra något för den saken, utan blott hålla sig tillbaka, men detta är en angelägenhet som rörer ganska många af de intressen, som äro inom Kamrarne så svagt representerade, att de borde anses berättigade till regeringens skydd, ty en hvar har rätt att, för sin lofliga näring, begära regeringens skydd.

Jag har nu tillåtit mig att yttra, hvad jag anser vara anledningarna till det nu rådande ekonomiska betrycket, och det är min lifliga öfvertygelse, att, om vi icke göra något för att afhjelpa de påpekade olägenheterna, få vi tid efter annan likartade skakningar, som dem vi nyss genomgått, och sanuna oförmåga att producera och skatta till statens tariff och gagn.

Det har sedan sistförflutna riksdag förefallit något, som gifver mig anledning att här yttra några ord. Grundlagarne äro, såsom hvar och en vet, de förnämsta och viktigaste af alla våra lagar, och det är derföre jag anser att dessa böra hållas i helgd. Men det är icke nog med att de hållas i helgd, utan der missriktningar uppkomma i afseende å rätta sättet att tyda grundlagarne, åligger det äfven statsmakterna att se till, huru sådana missriktningar kunna ändras, och i främsta rummet anser jag detta åligger *den*, som öfverser det hela, som öfvervakar allt och som icke är betungad af detalj-

bestyr, utan kan hafva blicken fri och vaken för sådana förändringar och förbättringar, hvilka äro af nöden. På det icke något missförstånd må uppstå, om hvem jag menar, så säger jag nu att jag hänsyftar på Hans Excellens Herr Statsministern. Det är hans höga pligt att tillse och förebygga sådant, som kan vara af det mest allvarsamma inflytande på rättsförhållandena och följaktligen på allmänna rättsbegreppet.

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.

(Forts.)

Sedan sistförflutna riksdag har inträffat att en person, till följd af dom för tryckfrihetsbrott, blifvit insatt i fängelse. Hans befogenhet att idka författareskap blef ifrågasatt och afgjord efter hans önskan. Om *den* frågan vill jag icke uttala någon mening, men då det icke ifrågasattes, huruvida den som sitter i fängsligt förvar fortfarande bör tillåtas vara *ansvarig utgivare* af en tidning, och då jag icke anser detta vara i öfverensstämmelse med grundlagens anda, så ber jag få yttra min åsigt i denna viktiga fråga.

Om ett frihetsberövande straff skall innebära något annat, än att under tiden födas på allmän bekostnad och hafva sin bostad under fängelsets tak, så är det väl tydligt att meningen med detta afstängande från öfriga samhällsmedlemmar skall afse att den brottslige skall förhindras att göra den skada eller bryta mot den lag, för hvilken förnärmande han undergår straff. Skall meningen i hans vanor eller sysselsättning få rubbas under fängelsetiden, så kunde ju en, som satt i fängelse för tjufskytte, äska att få fortsätta sin verksamhet äfven inom fängelsets murar och begära att få krut och hagel för att från fängelsets fönster skjuta fogel.

Lemnar man frågan, om en fånge bör och lagligen kan vara ansvarig utgivare för tidning, i sitt oafgjorda skick, så förefaller det åtminstone mig som man önskade förringa den allmänna pressens anseende i det allmänna omdömet. Det är möjligt att lagens nakna bokstaf icke förbjuder den, som undergår straff, att under strafftiden vara ansvarig utgivare, men det är säkert, att de som nedskrefvo tryckfrihetslagen aldrig kunde föreställa sig möjligheten af en sådan missriktning i föreställningssättet. Äfven om nu det icke finnes någon klar och tydlig föreskrift, som säger att när en ansvarig utgivare blir dömd för tryckfrihetsbrott, så bör i och med detsamma hans rättighet att utgifva tidning på eget ansvar hafva förfallit. Må den gerna kunna återvinnas genom nytt tillståndsbriefs erhållande på derom gjord begäran, sedan han genom straffets fullständiga undergående försonat sig med lagen och samhället. Tryckfriheten är frihetens palladium, och jag sätter detta så högt, att jag endast med bekymmer och smärta kan se att tryckfrihetslagen lemnas oklar i viktiga delar såsom den ifrågavarande. Om nu en ändring eller ett förtydligande erfordras, så är väl ingen närmare att göra förslag dertill än Hans Excellens Statsministern. Uti en annan fråga af stor vikt, jag menar den nu brukliga tillämpningen af § 65 af Riksdagsordningen, hvilken, om den uppenbara missriktningen får fortfara, leder raka vägen till ett *enkamarsystem*, sedan det blifvit plägsed genom gemensam votering afgöra äfven författningsfrågor.

Jag har tillåtit mig erinra om detta, och det är ju möjligt att Herr Statsministerns åsigt är den rätta, att icke vidtaga ändringar i lagarna, utan låta missbruk hopa sig på missbruk, för att sent omsider

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

— när det blir allt för svårt föreslå ändring i en lag, hvars bestämmelser, måhända genom sin otydlighet, blifvit missuppfattade, men hvars andemening aldrig varit sådan att de gemensamma voteringarna skulle få afse andra beslut än angående utgift eller inkomst — försöka att bringa rättelse, men sannolikt är att en under årtal fortgående missriktning icke så lätt afhjelpes.

Jag har för länge uppehållit Talmannen och Kammaren, men då detta är det enda tillfälle vid Riksdagen, då man får uttala sina bekymmer angående de stora frågorna, och då jag hyser den öfvertygelsen, att ingen har rätt att vara likgiltig, då fråga gäller att eftersträfvade klara och tydliga bestämmelser i vår grundlag, så har jag nödgats såsom min åsigt angifva, att de påtagliga bristerna i grundlagarna borde blifva föremål för Hans Excellens Statsministerns uppmärksamhet.

Herr Jöns Pehrsson: Hvad den siste talaren här anfört kan måhända i vissa delar vara anmärkningsvärdt, ehuru en och annan del deraf icke öfverensstämmer med mina åsikter. Jag hade icke tänkt att besvära Kammaren med några ord vid detta tillfälle, då jag vet, att jag väcker föga eller intet gehör. Den föreliggande Kongl. propositionen är i vissa afseenden icke af angenämaste slag, ehuru man å andra sidan måste erkänna, att starka bemödanden äro gjorda för att inskränka utgifterna och hålla dem inom de gränser som sista året varit förhållandet. Det är otvifvelaktigt att Kongl. Maj:ts regering haft stränga bemödanden för att komma till det resultat som skett, och man ser ett bestämdt uttalande från Herr Finansministern, att han icke kunde uppställa propositionen, derest han skulle öfverskrida den för detta år gällande staten. På visst sätt har dock detta skett, nemligen på sju hufvudtiteln, och han har lyckats framtvunga förökade utgifter, och det lider intet tvifvel, att det kommer att lyckas, emedan den ena saken framdrifver den andra. Jag menar nu löneregleringen för landtränmästare och häradskrifvare. Hvad beträffar statsbristen, så är klart, att den är vida större än hvad nu antages, och det kan vara ganska svårt att komma till visshet om huru dermed förhåller sig; och jag vågar säga, att Stats-Utskottet och hvilken annan som helst skall få svårt att komma till något bestämdt resultat i det afseendet, emedan i vissa delar äro framlagda endast styckakter, såsom från Riksgäldskontoret, der vissa utgifter äro upptagna och andra icke, så att det kan aldrig lyckas för Riksdagen att komma till klarhet om hurdan ställningen är. Jag tror, att så länge statens utgifter och inkomster skötas af två särskilda verk, kan man icke ens närmelsevis komma till något säkert resultat, ty Riksgäldskontoret har en mängd utgifter och Statskontoret andra. Så länge detta pågår, kommer man alltid till det resultat, att den, som icke är hemmastadd i bokföring, icke kan veta huru sakerna stå. Det gjorde visserligen detsamma, om inkomsterna betäckte utgifterna, men då så icke är förhållandet, vore det bättre att se saken i ansigtet sådan den är och säga: så och så stor brist hafva vi och så och så skall den betäckas, i stället för att, såsom nu sker, uppskjuta det till framtiden. Man har anmärkt att inkomsterna äro för högt beräknade på vissa titlar, och det är ju svårt att veta, huru det kommer att gestalta sig ett år härefter, men det torde

icke vara tvifvel underkastadt att icke Finansministern nödgats höja inkomsterna för att visa bristen så liten som möjligt. Nu är icke tiden att tala om verkningarna af en förändrad grundlagstiftning, ty det har icke med statsregleringen att göra. I ett afseende måste jag hålla Finansministern räkning för hans uttalanden i statsregleringspropositionen, nemligen i det afseendet att regeringen nu synes vilja byta om det system, som några år pågått med att inköpa skogbärande mark. Jag är visserligen icke blind för nyttan af att ega skog, men så länge staten är innehafvare af så många egendomar, tror jag det är ett stort misstag att inköpa nya, utan bör man i stället tillse, att de skogar man har blifva på ett ändamålsenligare sätt använda. Äfvenså håller jag Herr Finansministern räkning för hans förslag att lägga tull på cigarrer.

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

Hvad som egentligen uppkallade mig var den andre talarens yttrande, deri han uttalade sin tacksamhet och glädje öfver förslaget till ny värnpligtslag. Jag är ense med honom derutinnan att det skulle vara lyckligt, om man kunde lösa en af dessa frågor ensam för sig, men deremot är jag i motsats mot honom af den åsigt, att man med dessa frågars lösning icke börjat i den rätta ändan, ty jag hoppas och tror, att det icke skall lyckas att lösa dessa frågor på det sätt som här begärts, nemligen med att antaga värnpligtslagen först. Jag tror, att man lika gerna kunde börja med skattejemkningen, men om ett förslag, som man icke har sett, kan man icke yttra sig.

Hvad nu slutligen beträffar den Kongl. propositionen, vill jag vara öfvertygad derom, att man i Stats-Utskottet skall göra hvad man kan för att nedbringa utgifterna. Det är visserligen aktuingsvärdt, såsom den förste talaren gjorde, att söka göra så och så många nedsättningar i anslagen, men det är blott ett palliativ. Vill man göra särskildt stora nedsättningar, bör detta ske i synnerhet på femte hufvudtiteln genom att låta bli att lägga så mycket på flottans nybyggnad, och man skulle äfven kunna låta anstå med anskaffande af en hel del af den begärda krigsmaterielen på fjerde och femte hufvudtitlarna, ty ingen vet när de erfordras. Ty hvar skall man annars göra besparingarna? Icke kan man göra det på embetsmännens löner i de embetsverk, som redan äro reglerade, och icke kan man gerna begära att embetsmännen i de verk, som återstå att reglera, skola åtnöjas med mindre löner än som gifvits andra i samma grad och ställning. Det är således omöjligt att komma till några väsentligt lägre summor. Vill man derföre hafva medel till dessa utgifter, bör man försöka att få der något finnes att taga, dock icke från den stora massan genom att lägga tull på nödvändighetsvaror, utan låtom oss taga steget fullt och taga det från inkomsten af kapital och fastighet.

Herr Statsrådet Rosensvärd: Den förste ärade talaren öfvergick äfven till granskning af de å fjerde hufvudtiteln begärda anslag, och då hvad som nu vid remissen af den Kongl. propositionen yttras från min sida endast kan vara upplysningar eller råd till det Utskott, som eger att den behandla, torde Kammaren finna, att jag gör bäst i att nu inskränka mig till endast några upplysningar i de fall, då den värde talaren, antingen med eller utan att hafva fullt satt sig in i

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

frågan, lemnat uppgifter, som icke öfverensstämma åtminstone med hvad meningen varit att i den Kongl. propositionen uttrycka.

Den första fråga, som jag ber att få nämna några ord om, rörer blott indirekt fjerde hufvudtiteln, den nemligen om militärattachéer, enär anslaget till dem icke är uppfördt på fjerde utan på tredje hufvudtiteln; och jag får då säga, att under den embetsutöfning, jag nu i några år haft, min erfarenhet blifvit stadgad till en annan än den, som talaren, såsom han sade, till någon del på grund af egen erfarenhet vunnit om deras obehöflighet. Jag har nemligen funnit, att vid flera än ett tillfälle dessa attachéer varit i tillfälle att lemna ganska värderika upplysningar, och jag skulle således beklaga, om denna institution skulle upphöra.

I afseende på de förändringar i Vermlands fältjägarcorps, som blifvit ifrågasatta, tror jag att statsrådsprotokollet temligen noga gifver tillkänna, att organisationen af det gamla fältjägareregementet till en corps är en gammal fråga, redan i allt väsentligt utom i afseende på befälet genomförd, och att den skulle äfven i den delen förr eller senare genomföras, derpå har Kongl. Maj:t redan för flera riksdagar sedan syftat, och skäl dertill fans nu så mycket mer, som nödvändigheten nu fordrade att inrätta en regementsintendent. Anslag till sådana finnas vid samtliga öfriga regementen och corpser med undantag af Vermlands fältjägare och Smälands grenadierer. Att göra detta genom att begära ett nytt anslag, då det gamla anslaget för corpsen var större än hvad som behöfdes för densamma, hade ju ej varit lämpligt. Tidpunkten måste således, enligt min tanke, vara den rätta att slutorganisera denna corps. Hvad åter beträffar den stat, som finnes statsrådsprotokollet bifogad, så är det gifvet, att då man reducerar en del befäl, måste man uppgöra ny stat, hvaremot stateu blir den gamla i afseende på det befäl, som kommer att stå kvar, och de anmärkningar, som talaren rigtade mot staten, drabba således icke den nya utan den gamla, och hela den löneroglering, som af Konung och Riksdag år 1875 uppgjordes. Att en anmärkning der förekommer om skottår kommer sig deraf, att detta tillämpas på alla stater, der en viss liquid utgår per dag, och hvad hästarne beträffar, tror jag icke att de hafva reda på om det är skottdag eller en annan dag, men sin ration behöfva de lika väl på båda.

Jag nämnde nyss, att regementsintendent icke finnes vid Smälands grenadierer, och detta kommer sig af det enkla skälet att den indelta arméns nya administrativa författning icke förut blifvit i sin helhet tillämpad, men skall nu tillämpas. Regimentsskrifvaren, som var gemensam för Smälands husarer och grenadierer, har på grund af båda statsmakternas sammanstämmande beslut blifvit indragen. Regementsintendenten skulle efterträda såväl regimentsskrifvaren som regementskommisarien och öfvertaga hela den ekonomiska förvaltningen vid regementena under tillsyn och kontroll af en gemensam förvaltningsdirektion. Att detta icke lämpligen kan ske vid olika corpser med särskilda befäl är gifvet. Således tror jag, att alla skäl tala för att grenadiererne få sin särskilda administration.

En anmärkning af vida viktigare beskaffenhet framställdes af samme talare om det föreslagna fästningsartilleriet. Den gälde, såvidt jag

kunde fatta, mindre sjelfva grundsatsen att fästningsartilleriet borde utgöra något helt för sig med sitt särskilda mål och intresse, sin särskilda sträfvan, åtminstone i viss grad, utan den gælde hufvudsakligen, att någon partiel organisation icke vore lämplig annat än i sammanhang med den stora organisationen af hela landtförsvaret. Ja, vid hvarje tillfälle, då stora förändringar varit ifrågasatta, hafva de icke vunnit framgång just på grund af frågans storhet, åtminstone har det anförts, och det icke utan skäl, att frågan vore för stor för att på en gång lösas. Men hvad jag egentligen ville framhålla är, att, äfven om denna organisation icke skulle vinna Riksdagens bifall, följer deraf icke, att hvarken mathållnings- eller rekryteringsanslaget för truppen kan minskas, ty det är icke begärtd några förhöjningar, utan blott att de medel, hvarför de nu varande fästningskompanierna underhållas, skulle få för det nya ändamålet användas; men om de dragas in, ja, då få dessa artillerister, som icke upphöra, ingen mat.

Jag vill särskildt i afseende på de extra anslagen lemna derhän de åsikter, som blifvit framställda rörande artillerimaterielen; jag hoppas, att i det statsrådsprotokoll, som åtföljer den Kongl. propositionen, dels ock i de handlingar, som komma att till Utskottet öfverlemnas, och som jag önskar och antager att Utskottet sätter sig väl in uti, skola framgå alla de skäl, som tala för att dessa behof blifva tillgodosedda, och jag vill således icke uppehålla Kammaren med några upplysningar eller någon utveckling af dessa frågor. Afsigten med hvad jag yttrar är att förekomma, att några förvillande åsikter här blifva framställda utan att upplysning deri lemnas.

Hvad angår Helsingborgs etablissemang, ber jag få nämna, att frågan derom alldeles icke står i samma kategori som den, dit talaren ville hänföra den. De medel, som nu blifvit begärda att få användas dertill, utgöra behållningen i befintliga kassar, hvilka redan 1877, fastän icke till sitt fulla belopp, men till då kända belopp af Konung och Riksdag disponerades för byggnadsändamål. Det är hvad som icke befunnits behöfligt för det första ändamålet, som man nu begär få använda. Hvad försäljning af tomter beträffar, så är annan icke ifrågasatt än att de tomter i Helsingborg och Engelholm, hvarå nuvarande etablissemang äro uppförda, skulle i den mån de blefve öfverflödiga få säljas, för att inkomsten deraf skulle bidra till betäckande af kostnaden för det nya etablissemang.

Herr Statsrådet Forssell: En ärad talare på elfsborgsbänken har fält några ord derom, att regeringen vid slutet af förra riksdagen *öfverraskade* representationen med en statsbrist på 13 millioner. Detta talesätt förekom under åtta dagars tid vid slutet af förra riksdagen. Jag hade tillfälle att fullständigt gendrifva påståendet i Medkammaren, men detta oaktadt har det, efter hvad jag kunnat se, blifvit ett slags legend, som nu åter blifvit af den ärade talaren framställd. Jag tager mig friheten fästa uppmärksamheten derpå, att i denna legend finnes icke ett spår af verklighet: att någon öfverraskning i denna fråga för Riksdagen aldrig ifrågakommit. Riksgäldskontorets försträckningar till Statskontoret togo sin början 1877 och hafva derefter fortgått, och dessa försträckningar hafva ifrågakommit på grund af Riks-

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.*
(Forts.)

*Statsregle-
ringsproposi-
tionen.*
(Forts.)

dagens medgifvande, som i Riksgäldskontorets reglemente infördes redan 1871. Det har sedan dess varit af Riksdagen förutsatt, att Statskontoret skulle kunna komma i behof af kassaförlag. Det nuvarande behofvet är, såsom jag nämnde, 3 år gammalt, och allt sedan det uppkom har Chefen för Finansdepartementet i statsrådsprotokollet tydligt och bestämdt omförmålt dess tillvaro, uppgifvit det belopp, som varit från Riksgälds- till Statskontoret försträckt och likaledes efter sin förmåga redogjort för de verkliga grunderna till detta förhållande. En sådan redogörelse lemnades äfven i den Kongl. proposition, som till förliden Riksdag afgafs. Att sedermera frågan härom icke förekom förr än i Riksdagens sista timme berodde icke på någon försummelse af regeringen, icke heller på något fel från Riksgäldskontorets eller Stats-Utskottets sida, utan denna fråga behandlades i sin fullkomligt lagliga och normala ordning. Det var vid uppgörandet af Riksgäldskontorets reglemente som Stats-Utskottet hade att taga i öfvervägande, huruvida någon särskild upplåning behöfde göras motsvarande ifrågasvarande kassaförlag. Rättigheten till upplåning fans redan Riksgäldskontoret medgifven och det gälde nu endast att för dess utöfvande finna den bästa formen. Riksdagen anmodades således icke att fylla ett nytt statsbehof, utan allenast att bemyndiga Riksgäldskontoret till utgifvande af ett nytt slags statsobligationer, bättre afpassade efter arten af det förskott till Statskontoret, som redan var lemnadt.

Af hvad i öfrigt blifvit vid den Kongl. propositionen och särskildt angående inkomstberäkningen anmärkt, anser jag mig icke behöfva beröra något annat än det, som af den ärade talaren på stockholmsbänken yttrades om telegraphportots ifrågasatta förändring. Talaren bestred bestämdt den uppfattningen, att telegrafverket vore en industriell inrättning, på hvilken man borde ställa anspråket att den skulle bära sig; jag tyckte mig finna, att han ansåge staten vara i hvarje fall skyldig att utan telegrafkorrespondensens betungande betäcka den brist, som för verket kunde uppstå. Möjligen har talaren förbisett, att, om det kan sägas, att telegrafverket såsom andra kommunikationsinrättningar har en civilisatorisk uppgift, hvartill staten bör lemna sin medverkan, så har svenska statsverket nu i mer än ett decennium i ganska betydlig utsträckning fyllt denna uppgift, då det bistått telegrafverket med omkring 250,000 kronor om året, som utgör 5 procent ränta på det kapital af allmänna medel, hvilket statsverket utgifvit för telegrafliniers anläggning och på hvilket ingen ränta blifvit begärd. Det var endast genom att afstå från anspråk på ränta å dessa medel, som statsverket kunde göra det möjligt för telegrafverkets korrespondenter att till den taxa, som hittills varit gällande, få sina telegram befordrade. Då det nu emellertid visat sig, att inkomsterna enligt denna taxa icke räcka till att bestrida de för telegrafverket nödiga utgifter, har det synts regeringen väl värdt att betänka, om icke från telegrafkorrespondenter skulle kunna uttagas de nödiga medlen, innan man anmodade statsverket att påtaga sig en ytterligare börda för telegrafverkets upprätthållande, och till en sådan uppfattning finnes så mycket mera grund, som det är onekligt att af alla samfärdsmedel telegrafverket är det, som mest tjänar ett mindretal af befolkningen och, såsom talaren uttryckte sig, till ock med en särskild klass, ett

mindretal och en klass, som både kunna och böra betala ersättning för de tjänster, som dem bevisas. Det har syntts mig åtminstone icke fullt öfverensstämmande med den sociala billighet och rättvisa, hvars upprätthållande är så dyrbar för svenska Riksdagen, att uttaga 200,000 kronor af tobakskonsumenterne, för att slippa ålägga telegrafkorrespondenterne en förhöjning i den ersättning de utgifva för den tjänst de påkalla. Detta om *rättigheten* att i telegrantaxan söka botemedlet för telegrafverkets underbalans.

Hvad åter beträffar det förslag, som telegrafstyrelsen nyss afgifvit till ändring i portot, är det naturligtvis icke mig möjligt att derom något yttra mig, inuan ärendet blifvit inför Kongl. Maj:t föredraget. Jag anser mig likväl, eftersom denna fråga varit så lifligt omtalad inom den svenska pressen, böra framhålla, att man i sjelfva verket icke är berättigad att kalla den ifrågasatta förändringen utan vidare för en förhöjning. Den är icke tillräckligt och rättvist karakteriserad med uttrycket att här är fråga om en förhöjning af 30 procent. Hvar och en, som vill göra sig möda att jemföra den gamla tariffen med den af telegrafstyrelsen föreslagna, finner att en förhöjning, som närmar sig 30 procent. förekommer endast för telegram af 19, 20, 25 eller 30 ord, ty då förhöjningen för dessa telegram blir 40 öre och 40 öres tillökning i ett porto, som förut var 1 krona 10 öre à 1 krona 60 öre, utgör den 36,3 à 25 procents förhöjning. Men när 40 öre tillkommer t. ex. på ett telegram å 100 ord, som förut kostat 5,10, och hädanefter skulle kosta 5,50, tillkommer derigenom en förhöjning af endast 8 procent. Telegram på 21, 22, 23, 24 o. s. v. eller 31, 32, 33 ord skulle höjas med 20, 25, 30 och 35 öre, hvilket gifver mycket olika, men alltid vida lägre procenttal än det nyss anförda eller 36,3. Går man tillbaka i serien från det 20-ordiga telegrammet, visar sig, att förhöjning inträda för alla telegram från 13 ord, nemligen för de på 13 ord af 5 öre, 14 ord af 10 öre, 15 ord af 15 öre o. s. v., men i procent af det äldre portot, som är 1,10 för alla telegram under 20 ord, är förhöjningen, som synes, ganska obetydlig för alla telegram under 16 ord. För 12 ords telegram skulle icke någon förhöjning inträda och från och med det 11-ordiga telegrammet begynner en nedsättning af portot, som för hvarje ord fortgår med 10 procent; för 5 och 4 ords telegram skulle betalas blott 50 och 40 öre. Vill man omsorgsfullt granska och rättvist bedöma det nya förslaget, måste man uppställa frågan salunda: hvilken utsigt finnes, att korrespondenterne skulle draga fördel af nedsättningen å de korta telegrammen? Bedömer man frågan helt och hållet från synpunkten af vår nuvarande erfarenhet, antager jag att de flesta skola säga: nedsättningen är illusorisk, ty ett telegram af endast 5, 6, 7 eller 8 ord betjenar mig icke. Men det finnes en erfarenhet, som talar bestämdt emot ett sådant antagande, nemligen den, som under 3 år vunnits i Tyskland, hvilket tillägnat sig ordtariffsystemet, ehuruval med grundtaxa. Denna erfarenhet visar, att af 10,000 telegram, som under 14 dagar af år 1879 expedierades, utgjordes icke mindre än 12 procent af telegram med till och med 6 ord, 16 procent med 6 à 8 ord, 27 procent med 9, 10, 11 ord och således 57 procent af telegram under 11 ord, det vill säga sådana, för hvilka enligt telegrafstyrelsens förslag nedsättning skulle förekomma. 12 ords telegram,

Statsregleringspropositionen.
(Forts).

Statsregleringspropositionen.
(Forts.)

för hvilka enligt förslaget ingen förhöjning skulle ske, utgjorde 7 procent; de telegram, hvilka, om telegrafstyrelsens förslag antoges, skulle fördyras, eller de af 13 ord och deröfver, utgjorde 33 procent af hela antalet. Såvida man får antaga, att någorlunda samma lagar i olika länder gälla för människors förmåga att uttrycka sig kort i telegramstil, skulle i sjelfva verket det af telegrafstyrelsen föreslagna system innebära en nedsättning för det större antalet telegram och förhöjning för det mindre antalet.

Den viktigaste af de frågor, som här föreligga att pröfva, är emellertid den, huruvida någon utsigt finnes att genom det framlagda förslaget vinna en förökning af statsverkets inkomster. Derom tillåter jag mig icke att uttala något bestämt omdöme, allra helst som icke ens den sakkunniga myndigheten, telegrafstyrelsen sjelf, kunnat med bestämdhet förutsäga, huruvida ett sådant resultat skall vinnas.

Herr Statsrådet Almqvist: Jag ber att innan öfverläggningen slutas få i korthet lemna en upplysning. En föregående talare har för en mot Herr Statsministern rigtad anmärkning tagit till utgångspunkt ett beslut, som fattats i Statsministerns frånvaro och för hvilket jag såsom kontrasignant är närmast ansvarig, nemligen det beslut, hvaregenom en tidningsutgivare tillåtits att, såsom fängelselagen medgifver alla andra fångar, sysselsätta sig med arbete i fängelset. Den som är dömd till straffängelse är naturligtvis utesluten från möjligheten att förrätta hvilket arbete han önskar, ty han är underkastad den stränga lag, som binder honom till allmänt arbete, hvaremot den lag, som handlar om enkelt fängelse, är så billig och mänsklig, att den tillåter fångarne att sysselsätta sig med eget arbete. Jag har icke funnit anledning till det antagande, att den, som utgifver en tidning, skulle vara undantagen från lagens stadgande i nyssnämnda fall. Jag vet väl, att många äro af den mening, att den, som är underkastad fängelsestraff också borde vara utesluten från rättigheten att utgifva tidning, för hvilken rättighets tillgodonjutande grundlagen nu icke fastställer annat vilkor, än att man skall vara af god frejd. För min del tror jag hvarken att tidningsutgifvare, som undergå fängelse, för närvarande lagligen äro i sämre ställning, eller att man genom en lagförändring bör sätta dem i sämre ställning än andra människor och enligt min mening kan således något förbiseende icke läggas Herr Statsministern till last deruti, att han icke sökt åstadkomma en grundlagsändring i den rigtning den af mig åsyftade talaren förklarar sig önska.

Herr Tornerhjelm: Jag ber att få yttra några ord med anledning af Herr Finansministerns yttrande om telegraphportot. För min del tror jag icke, att man genom en förhöjning vinner det åsyftade målet att få större inkomst, och att sluta af Herr Statsrådets yttrande, så tyckes han också mycket tvifla derpå. I sitt anförande till statsrådsprotokollet säger han, att inkomsternas nedgående berott på andra omständigheter, på den tryckta rörelsen, på de dåliga handelskonjunkturerna och mera sådant, och han hoppas att, när dessa förhållanden upphöra, telegrafverket skall få större inkomst. Jag tror också, att han har mycket rätt i denna förhoppning, men i sådant fall göra vi

väl rättast i att afbida kommande tider, innan vi vidtaga någon förhöjning.

Finansministern säger, att det blott är en liten del af allmänheten, som begagnar sig af telegrafen. Nej, jag tror, att numera en ganska stor del af allmänheten begagnar sig deraf. Man sträfvar ju att utveckla handelsförhållandena, och dertill bidraga ovilkorligen snabba och billiga kommunikationer. Är det då rätt att lägga ökad bevillning på rörelsen, helst då man icke vet om man derigenom kommer till önskad resultat? Just på grund af den detaljberäkning, hemtad från förhållandena i Tyskland, som Herr Statsrådet framlade, tror jag, att en förhöjning af portot snarare skulle komma att minska än att öka inkomsterna. I förra delen af sitt anförande tycktes Finansministern vara böjd att anse förslaget innebära en förhöjning, men i senare delen åter vara af motsatt åsigt. För att emellertid göra denna förhöjning smaklig, säger han, att den måste tagas, ty i annat fall måste telegrafverkets brist betäckas genom en ökad tull på tobak. Detta klingar väl mycket vackert, men jag tror dock ej, att en sådan åtgärd skulle vara behöflig. Det finnes nemligen en annan ganska enkel åtgärd, som förunderligt nog ej flere gånger varit fråga om, och hvarigenom betydliga besparingar skulle kunna göras på telegrafverket och äfven på postverket. Denna åtgärd vore att förena begge dessa verk. Den som känner förhållandena i landsorten och i småstäderna vet, att flerestades på postkontoren sitta två à tre personer, och dessa äro nödvändiga för att posterna skola kunna fort expedieras, då de komma, men sedan sitta tjänstemännen ofta och hänga och hafva ingenting att göra. Likadant är förhållandet vid telegrafverket. Om man nu sammansloge begge verken, så blefve säkerligen halfva antalet af den nuvarande personalen tillräcklig för både postens och telegrafens skötande. Och på sådant sätt vunne man också att postkontoren blefve öppna hela dagen. Med den skarpa blick för nödiga förbättringar, som vår talangfulle Finansminister eger, hade man hoppats att någon sådan reform skulle ske, och i våra aflägsna landsbygder har derom glunkats. Men i stället kommer man här och kludrar på och ökar telegramportot med några ören, ehuru man icke vet hvad nytta ökningen skall göra. Sådant kan jag icke gilla. Detta är visserligen en fråga, som Kongl. Maj:t sjelf kan afgöra; jag skulle vilja hafva den till en bevillningsfråga, men det går nu icke. Men om Stats-Utskottet på det sätt, som för Utskottet är möjligt, afstyrker en förhöjning, så tror jag, att deri skall vara en indirekt hänvisning för Kongl. Maj:t att icke höja portot, och om någon förhöjning icke blir af, hoppas jag, att ett förslag om postverkets och telegrafverkets förenig skall komma fram. Jag skulle vilja fråga, hvarför man icke nu lika gerna föreslagit en förhöjning på jernvägsbiljetter, ty på jernvägarnes anläggningsskapital beräknar icke heller staten någon ränta.

Min afsigt med hvad jag yttrat har egentligen blott varit att fästa Stats-Utskottets uppmärksamhet på nödvändigheten af att i en skrivelse till Kongl. Maj:t söka hindra en förhöjning af telegramportot, såsom icke ledande till det önskade målet.

Herr Wærn, Carl Fredrik: Då de ord, som i den Kongl. pro-

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

positionen förekomma om telegrafverket, vid det förhållande att det är Kongl. Maj:t som bestämmer telegraphportot, icke gerna kunna tydas på annat sätt, än att Chefen för Finansdepartementet önskat för Riksdagen framlägga sina motiv i det afseendet, och då han nu med anledning af Herr Wallenbergs yttrande ingått i ett längre uttalande derom, kan jag icke annat än tro, att meningen så väl med det ena som med det andra varit att lägga i dagen en önskan att höra hvad man tänker om den saken och hvilka åsigtterna äro; och då vill jag för min del gå denna önskan till mötes. Jag anser att ett fördyrande af de längre telegrammen icke är påkalladt, och att det skulle komma att ganska mycket betunga, icke någon viss klass, utan handeln och industrien och folket i dess helhet. Chefen för Finansdepartementet yttrade sig först om förhållandet emellan telegrafverket och statsverket och sade att, då statsverket bekostar telegrafverket och icke finge ränta på det kapital, som blifvit nedlagdt på telegrafanläggningar, hvilken ränta skulle uppgå till 250,000 kronor om året, så skulle det tyckas, att statsverket har gjort tillräckligt för den saken. Jag ber att få erinra, att det icke är statsverket, som bekostar telegrafverket, utan handels- och sjöfartsfonden, som hemtade sina inkomster från handeln och sjöfarten och svårligen kunnat använda sina kapital bättre. Jag kan därför icke erkänna, att handeln och sjöfarten eller deras målsmän stå i någon skuld till statsverket därför att penningar, som hemtats från handels- och sjöfartsfonden, blifvit använda till handels och sjöfartens befrämjande.

Hvad derefter angår, att de telegraferande, som hafva anledning att aflåta längre telegram, skulle anses såsom en särskild klass, som har fördel deraf, så kan jag icke heller erkänna detta. Det är ju meningen med deras telegram att befordra något, men hvad vilja de befordra? Det kan ju sägas, att det är deras eget intresse; men det är på samma gång handels och industriens, och jag tillåter mig att säga, att handel och industri är till hela folkets nytta. Hvad som kan bidra till dess uppblossning är för landet i högsta grad både nyttigt och behöfligt att det underlättas på alla sätt. Emellertid vill jag icke i allmänhet bestrida den slutsats, Chefen för Finansdepartementet gjorde, att telegrafverket bör bekosta sina egna utgifter, men jag vill påpeka, att en tillfällig minskning i inkomster, föranledd af så exceptionella förhållanden som de under åren 1878 och 1879, ingalunda gifver anledning till höjande af portot och försvårande af telegraferingen, utan har man all anledning att anse, att här har förekommit något, hvars fortfarande icke är att såsom sannolikt antaga, utan att det tvärtom måste anses troligt, att telegrafverket i allmänhet skall gifva större inkomster. Under sådana förhållanden kan jag för min del icke se något skäl, hvarför man skall fördyra telegrammen eller betunga den rörelse, som har behof af längre telegram, utan är det allt skäl att se tiden an.

Hvad angår frågan, om förändringen i portot skulle blifva lönande eller icke, så är den mycket svår att besvara, men hvad som är säkert är, att man genom att fördyra telegrammen tvingar dem, som annars skulle göra långa telegram, att i stället göra korta. I viss mån kunde sådant vara lämpligt då, efter hvad jag sett af styrelsens utgifter,

ofta i telegram förekomma öfverflödiga ord, och med afseende derå vore det kanske skäl att minska ordantalet för enkelt telegram från 20 till 16 eller 15. Men om man i så hög grad, som förslaget är, fördyrar telegrammen, så föranledes deraf en tunga för industrien och handeln, som icke bereder statsverket någon fördel, utan som blott medför en olägenhet, af hvilken statsverket icke har någon fördel, nemligen den att söka utstudera det minsta ordantal, hvarmed man vid telegrafering kan hjälpa sig. Så har förhållandet redan varit mellan europeiska länder, och de transatlantiska, dit man får sända kabeltelegram, och det har också haft till påföljd att en hvar, som haft anledning att mera än en gång telegraferera till transatlantiska hamnar, uppgjort med sin korrespondent en hel diktionnär, deri ett ord betyder flere, stundom 8 à 10 eller en hel mening. Det är icke fråga om att ej handeln och industrien, så fort en förhöjning i telegramsportot sker, skall i vidsträcktare mån tillgripa en sådan utväg, och för dem uppstår härigenom en olägenhet, men för statsverket ingen vinst, möjligen förlust. Utan att bestämdt kunna besvara frågan, om det blir en vinst eller förlust, kan jag endast säga att det är säkert, att handeln och industrien betungas. Vid sådant förhållande kan jag icke annat än afstyrka bifall till hvad telegrafstyrelsen föreslagit och anhålla att vi måtte få behålla den nuvarande taxan eller att, om en förändring skall ske, den endast må afse nedsättningar, ej förhöjningar i taxan. Efter det af telegrafstyrelsen afgifna förslag skulle taxan blifva betydligt högre här än i andra länder. Den tillfälligheten att telegrafverket fått låna 50,000 kronor, deraf 25,000 redan äro återbetalda, och att åren 1878 och 1879 lemnat dåliga resultat för telegrafverket, anser jag alldeles icke innebära skäl att göra en förändring, hvarigenom handeln och all rörelse skulle lida.

Herr Wallenberg: Jag skulle önska, att alla närvarande och i synnerhet Chefen för Finansdepartementet hört hvad Herr Wærn anförde, ty det var verkligen så riktigt, att man kunde nöja sig med att instämma med honom. Det viktigaste var att man icke på ett tillfälligt betryck — såsom man hoppas tillfälligt, ty vore det permanent, så finge man höja på många andra taxor — grundar den farhåga, att telegrafverket med den nuvarande taxan aldrig någonsin skulle mera bära sig, fast det har burit sig i många år. Det andra viktiga var, att »handels- och sjöfartsfonden» bekostat större delen af telegrafanläggningarna, och denna fond hemtar sina inkomster från handeln och sjöfarten.

Chefen för Finansdepartementet yttrade sig om erfarenheten i Tyskland. Gent emot denna ber jag att få hänvisa till den förträffliga artikel i Stockholms Dagblad, som der nyligen förekom, och om hvilken Herr Finansministern troligen tagit kännedom. Den ådagalade att förhållandena i Tyskland och här icke äro jemförliga. Börsspekulationer och sådant förekomma icke här i jemförlig grad med i Tyskland, och dessutom föranleder en större befolkning en större telegrafering. Den omständigheten, att i Tyskland visat sig, att de smärre telegrammernas antal förökats, bevisar med afseende å Sverige intet, och ett höjande af taxan för telegram på 13 ord och deröfver skulle just träffa

Statsregle-
ringsproposi-
tionen.
(Forts.)

handeln och industrien. Det har yttrats af Herr Finansministern, att frågan icke gäller annat än »ett mindretal af befolkningen». Detta röjer ungefär samma missuppfattning som att säga, att bankfrågor gälla endast några få bankdirektörer, eller att bruksfrågor gälla endast bruksegare. Men man bör komma ihåg, att om en bruksegare genom telegrafn underhandlar om beställningar, så beror kanske derpå, om tusental arbetare kunna få arbete eller ej. En industriell verksamhet kan ökas eller måste minskas till följd af ett telegramsvar. På samma sätt förhåller sig med handel och sjöfart. Ett telegrams verkan kan vara ofantlig, många människor kunna till följd deraf finna sysselsättning med redbart och gagnande arbete. Det är en mycket ledsam uppfattning att endast några få personer skulle hafva fördel af hvad som bereder lättnad åt handel och näringar.

Jag anhåller att få yttra ett par ord med anledning af Justitieministerns yttrande om sysselsättning inom fängelse. Jag har icke yttrat mig om regeringens beslut i denna fråga. Alldeles icke, men jag har uttryckt min oro deröfver, att man synes vilja tyda tryckfrihetslagen så, att en fånge kan anses vara *ansvarig utgifvare* för en tidning. Man torde finna skilnaden mellan att skriva en uppsats till en tidning och att vara ansvarig utgifvare, hvarmed följer ansvaret för tidningens hela innehåll, för hvarje annons m. m. En fånge kan icke öfverskåda och öfvervaka sådana saker. För resten är det icke förenligt med det anseende, som det offentligt uttalade ordet bör ega, att en person som undergår straff skall vara ansvarig för en tidning. Jag uttryckte icke min obelåtenhet med regeringens beslut, men jag uttryckte mina bekymmer deröfver, att Herr Statsministern, som är en af vår grundlags stiftare och som derom inlagt så oförgätliga förtjenster, icke har samma lifvade tänkesätt med afseende å grundlagens förbättrande i de delar, der sådant är af behovet påkalladt.

Herr Statsrådet Forssell: Det tillhör icke mig att längre tvista om grunderna för beskattning i allmänhet och telegrafavgifters uttagande i synnerhet. Jag vill blott fästa den siste talarens uppmärksamhet derpå, att det icke kunnat falla mig in att vilja genom telegramtaxan vålla olyckor för rikets jernbruk. Jag föreställer mig dock, att de bruksarbetare, hvilkas ömma intresse för bruksegarens välfärd den siste ärade talaren åberopat, icke behöfva oroa sig mycket deröfver, att bruksegaren för några af de telegram han aflåter får betala 5, 10, 20 eller högst 40 öre mera än förut, och det har, som jag visat, aldrig varit fråga om större förhöjning.

Jag tillåter mig vidare fästa den näst siste talarens uppmärksamhet på, att det icke är så säkert, att det endast är ett tillfälligt behof, som här är i fråga. Telegrafverket har äfven under goda tider, ja utmärkt goda tider aldrig gifvit stort högre inkomst, än som nu erfordras för bestridande af de nödiga utgifterna. Telegrafverket har utvecklats derhän, dess underhåll och personal hafva blifvit så dyra, att nu erfordras en stegring af inkomsterna icke blott till samma nivå, som de intogo åren 1871—1875 eller 1876 och 1877, då de slutligen uppgingo till omkring 1,330,000 kronor, utan ändock något högre, om man skall vara betänkt på att i mån af rörelsens utveckling äfven

utveckla telegrafväsendet. Det är därför som det synes vara för statsmakterna nödvändigt att tänka på återställande af jemvigten mellan telegrafverkets utgifter och dess egna inkomster.

Nu är icke tillfälle att yttra sig om det förslag, som af en talare på skånebanken blifvit framkastadt; men huru mycket tänkvärdt deri än kan finnas, ber jag att få uttrycka den mening, att i hvarje fall kan i detta förslag icke hemtas någon *snar* hjälp för det nu föreliggande behovet.

Särskildt vill jag betona, med anledning af hvad den näst siste talaren yttrade, att här icke är fråga om att bifalla en förändring af portot. Egentligen är endast fråga om att bifalla ett förslag till beräkning af telegrafverkets inkomster, och Stats-Utskottet lär nog komma att iakttaga att Kongl. Maj:t icke vågat beräkna dessa inkomster så, att de kunna betäcka utgifterna, utan under den förutsättning, som vid föredragningen af detta ärende förelåg, nemligen möjligheten att höja inkomsterna genom en ändring af taxan. Skulle nu Riksdagen anse, att någon ändring af portot icke bör ifrågakomma, kunna naturligtvis många utvägar finnas för att tillkännagifva denna Riksdagens önskan, men om Riksdagen godkänner beräkningen af inkomsten till 1,330,000 kronor, och derjemte uttryckte den önskan, att taxan icke måtte förändras, så skulle Riksdagen taga på sig skulden för att balansen till telegrafverkets nackdel oupphörligen växer. Om det då inträffar, att Statskontoret får öka sina förskotter till telegrafverket och derigenom åter ökar sin egen skuld till Riksgäldskontoret, lär det icke kunna sägas, att på sådant sätt statsregleringen blifvit på tillfredsställande sätt uppgjord. Jag har blott velat uttrycka såsom min mening, att om Riksdagen bestämdt önskar, att någon ändring af taxan icke måtte ske, så vore rätta utvägen den, att Riksdagen beräknade inkomsterna så lågt, som under sådan förutsättning är af mig föreslaget eller till 1,150,000 kronor, och gäfvé ett anslag för betäckande af skilnaden mellan inkomster och nödiga utgifter.

Öfverläggningen förklarades slutad och den Kongl. propositionen jemte yttrandena hänvisades till Stats-Utskottet.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Grefve *Lewenhaupts*, C. M., den 21 Januari bordlagda motion, N:o 1, angående ersättning af allmänna medel till vittnen i jagtmål, som af tjensteman vid skogsstaten anhängiggöras.

Friherre *Klinckowström* afgaf en motion, N:o 4, angående skyddstull å landtmannaprodukter och förhöjd tull på yppighets- och öfverflödsvaror.

Hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Friherre *Klinckowström* väckte vidare en motion, N:o 5, angående tillsättande af en komité för granskning af gällande tulltaxa m. m.

Begärdes på bordet.

Herr *Wallenius* uppläste en motion, N:o 6, om ändring af 9 § i gällande förordning angående villkoren för försäljning, till förtäring på stället, af vin och maltdrycker m. m.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts nådiga propositioner:

1:o) angående pension å allmänna indragningsstaten för Regementsläkaren vid Nerikes regemente m. m. Doktor Magnus Lagerlöf; och

2:o) angående beviljande åt Wessman—Barkens jernvägsaktiebolag af tre års anstånd med föreskrifna kapitalafbetalningar å de bolaget förunnade låneunderstöd från Riksgäldskontoret.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om förändringar dels i taxeringen af guld- och silfverförsändelser, som genom postverket befordras, dels ock i postverkets ansvarsskyldighet för oassurerade paket.

Föredrogos och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts nådiga propositioner:

1:o) med förslag till förordning med jordegares rätt öfver vattnet å hans grund, med flera dermed sammanhängande förordningar;

2:o) med förslag till vexellag samt till förordning om nya vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall;

3:o) angående lag om allmänna värnpligten; samt

4:o) om antagande af en lag angående flottan tillhörige värnpligtiges tjänstgöringsskyldighet under fredstid.

Föredrogs och lades till handlingarna Kongl. Maj:ts nådiga skrivelse angående förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af Riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om den nådiga skrivelsens innehåll genom utdrag af protokollet meddelas

vederbörande Utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Måndagen den 26 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Justerades sju protokollsutdrag för den 24 och protokollet för den 19 Januari.

Föredrogs och hänvisades till ett Tillfälligt Utskott Friherre *Klinckowströms* den 24 Januari bordlagda motion N:o 5, angående tillsättande af en komité för granskning af gällande tulltaxa m. m.

Herr *Stråle, Wilhelm*, uppläste en motion, N:o 7, angående ändring af 59 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet m. m.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr *Nordenfelt* afgaf en motion, N:o 8, angående utgifvande af obligationer i svenskt mynt.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *von Koch* väckte en motion, N:o 9, om förändrad lagstiftning angående vilkoren för brännvins tillverkning och försäljning.

Hänvisades till Bevilnings-Utskottet.

Herr *Ekstedt* uppläste följande motioner:

N:o 10, angående domkapitlens ombildning; och

N:o 11, om närmare bestämmingar rörande kyrkoråds rätt att förekalla villolärande predikant och förbjuda hans offentliga uppträdande i församlingen.

Dessa motioner hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr *Sundell* afgaf en motion, N:o 12, angående uppbäfvande af hvad i särskilda författningar stadgas om Riksbankens och enskilda bankers rätt till handräckning i utsökningsmål.

Hänvisades till Banko-Utskottet.

Herr *Tornerhjelm* väckte en motion, N:o 13, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående Post- och Telegrafverkens förening.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr *Wærn, Carl Fredrik*, uppläste en motion, N:o 14, om beviljande af en pension å 4,000 kronor såsom nationalbelöning åt Intendenten vid Naturhistoriska Riksmuseum, Professoren A. E. Norden-skiöld.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Wærn* afgaf vidare en motion, N:o 15, om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ändring i Kongl. Kungörelsen angående öfverlåtelse af äbo- och skatterätt till under bruk skatteköpta hemman den 24 Maj 1878.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr *Carlsund* väckte en motion, N:o 16, om alla från utlandet inkommande varors beläggande med en inregistreringsafgift, motsvarande fem procent af varuvärdet.

Hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Herr *Berg* uppläste en motion, N:o 17, rörande förbud mot befordran med post af tidningar och tidskrifter, som innehålla lotteri-annonser.

Begärdes på bordet.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem
O. Brakel.

Tisdagen den 27 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades sju protokollsutdrag för den 26 Januari.

Jemte erinran att med innevarande dag tilländaginge den i Riksdagsordningen bestämda tid, inom hvilken sådana motioner, som tillhöra Ständigt Utskotts behandling och ej afse ändringar i grundlagarne, böra väckas, tillkännagaf Herr Talmannen, att för beredande af tillfälle till ytterligare motioners afgifvande anslag blifvit utfärdadt till detta sammanträdes fortsättning kl. 7 e. m.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Herr Bergs den 26 Januari bordlagda motion, N:o 17, rörande förbud mot befordran med post af tidningar och tidskrifter, som innehålla lotteriannonser.

Föredrogs och lades till handlingarna Stats-Utskottets den 26 Januari bordlagda memorial, N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse.

Herr *Asplund* uppläste en motion, N:o 18, om antagande af en författning rörande skyldigheten att gälda sådan ersättning, som i 13 kapitlet Skiftesstadgan omförmäles.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr *Adelsköld* afgaf en motion, N:o 19, om anvisande af medel till nationalbelöning åt alla deltagare i den under Professor A. E. Nordenskiölds ledning år 1878 afgångna expedition till Norra Ishafvet.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Adelsköld* väckte vidare en motion, N:o 20, i fråga om den tid, hvarifrån förväntad ökad tull å tobak skall utgå.

Hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Herr *vice Talmannen* afgaf följande motioner:

N:o 21, angående antagande af en lag om inteckning i jernväg;

N:o 22, om stadgande af förmånsrätt för frakt, som förvaltning af jernväg i följd af samtrafik uppburit för annan jernvägs räkning; och

N:o 23, om antagande af en förordning angående vissa jernvägs-aktiebolags konkurs.

Dessa motioner blefvo till Lag-Utskottet hänvisade.

Herr *Sundell* väckte en motion, N:o 24, om beviljande af en pension å 2000 kronor åt Landshöfdingen J. G. S. de Marés enka och barn.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Bengtsson* uppläste en motion, N:o 25, angående ändringar i gällande Bevillningsstadga.

Hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Frih. *Hoschschild* afgaf en motion, N:o 26, om skärpning af bestämmelserna i Kongl. Kungörelsen den 30 Maj 1873, angående hvad iakttagas bör till förekommande af böskapspests och andra smittosamma husdjurssjukdomars införande i riket.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr *Stjernspetz* väckte en motion, N:o 27, om beviljande af en pension å 600 kronor åt Kaptenen J. W. Schartaus enka Anna Charlotta Schartau, född Servais.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Ekström* uppläste en motion, N:o 28, angående förändrad lydelse af § 70 mom. 1 i Bevillningsstadgan.

Hänvisades till Bevillnings-Utskottet.

Hr *Ekström* afgaf vidare en motion, N:o 29, om förändrad lydelse af § 48 mom. 1 i gällande förordning angående fattigvården.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Anmälades och bordlades Banko-Utskottets memorial, N:o 1, med öfverlemnande af Fullmäktiges i Riksbanken till Utskottet afgifna berättelse, äfvensom Riksdagens Kanslideputerades memorial, N:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Kammaren åtskildes kl. 2 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Tisdagen den 27 Januari.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Hr *Adlersparre* afgaf en motion, N:o 30, angående folkskoleväsendet.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr *Wallenberg* väckte följande motioner:

N:o 31, om beviljande af räntegaranti för amorteringsobligationer, utfärdade af svenska jernvägsaktiebolag;

N:o 32, om utgifvande af ouppsägbara statsobligationer;

N:o 33, om antagande af en författning angående utredning af gäldbunden köpmans bo genom s. k. afveckling medelst administration;

N:o 34, om stadgande af ett minimibelopp för Riksbankens guld-kassa;

N:o 35, om införande i bankoreglementet af en bestämmelse rörande storleken af Riksbankens sedlar;

N:o 36, om förändrade föreskrifter angående insättning i Riksbanken af medel på upp- och afskrifningsräkning samt folioräkning;

N:o 37, om beläning i Riksbanken af statens och allmänna hypoteksbankens obligationer.

Af dessa motioner hänvisades N:is 31 och 32 till Stats-Utskottet, N:o 33 till Lag-Utskottet samt N:is 34, 35, 36 och 37 till Banko-Utskottet.

Herr *Laurell* uppläste en motion, N:o 38, om affåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om vidtagande af förberedande åtgärder för anläggning af ett hospital för mellersta Sverige.

Begärdes på bordet.

Herr *Jöns Pehrsson* afgaf en motion dels om alla statsinkomsters ingående till Statskontoret och alla statsutgifters bestridande af samma verk, dels om upptagande af ett statslån för konvertering af statens alla äldre lån.

Begärdes på bordet.

Herr *Jöns Pehrsson* väckte vidare en motion, N:o 41, om upphörande af Kongl. Maj:ts rätt att föfoga öfver uppkomna besparingar på hufvudtitlarnes anslag.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Gustaf Andersson* uppläste en motion, N:o 42, om upphäfvande af 25 § i gällande förordning angående fattigvården.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr *Mannerskantz* afgaf en motion, N:o 43, angående upplåning af 17 millioner kronor, att användas till försträckningar åt enskilda jernvägsbolag m. m.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Nyström* väckte en motion, N:o 44, om beviljande för år 1881 af 300,000 kronor till anläggning af nya samt omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr *Almqvist* uppläste en motion, N:o 45, om ändring af Kongl. Förordningen den 21 December 1857 angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum.

Hänvisades till Lag-Utskottet.

Herr *Ekstedt* afgaf en motion, N:o 46, angående exportförbud mot virke af ungskog.

Hänvisades till ett Tillfälligt Utskott.

Herr Jöns Pehrsson begärde ordet och yttrade: I den första motionen, som jag nyss uppläste, funnos på visst sätt två särskilda ärenden innefattade, och jag anhåller därför hos Kammaren, att motionen måtte få delas i tvenne, nemligen den ena om alla statsinkomsters ingående till Statskontoret och den andra om uppläggande af ett statslån.

Till denna anhållan lemnade Kammaren, uppå gjord proposition, sitt bifall.

Ledighet från riksdagsgörömaalen beviljades Herr *Carl Johan Pettersson* under tre veckors tid, räknadt från den 3 nästkommande Februari.

Kammaren åtskildes kl. 8 e. m.

In fidem
O. Brakel.
